

El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades

Índex

BENVINGUDES I BENVINGUTS A AQUESTA MALETA	3
CONTINGUTS I METODOLOGIA	5
1. Continguts a treballar	5
2. Enfocaments i recomanacions metodològiques	7
• Educació en Drets Humans	7
• Aprenentatge basat en l'experiència	8
• Educació per a la justícia global	10
• Enfocament socioafectiu	11
• Estereotips, prejudicis i rumors	12
ACTIVITATS	13
Taula d'activitats	13
Activitats:	
• Primària	14
• Secundària	26
• Batxillerat i Adults	40
ANNEX 1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES	51
1. Els éssers humans es mouen	52
2. Persones refugiades i protecció internacional	53
3. El viatge: camins i perills	57
4. I en arribar? Acollida... o no	59
• El procediment d'asil a l'Estat espanyol	59
ANNEX 2: ANTIRUMORS SOBRE PERSONES REFUGIADES	61
ANNEX 3: ALTRES RECURSOS	68

Benvingudes i benvinguts a aquesta maleta

Les places i carrers s'han omplert durant el 2016 de pancartes que donaven la benvinguda a les persones refugiades, "Welcome Refugees!". Pancartes que mostraven la disconformitat amb les polítiques oficials de vulneració dels drets humans contra milers de persones que fugien de casa seva per trobar un lloc segur on viure, i el desig de la comunitat per donar suport a aquestes persones.

Nosaltres us volem donar la benvinguda a aquesta maleta, símbol de viatge. Viatge que massa sovint s'emprèn de forma forçada, i malauradament sense res a les mans. Ni maleta, ni recursos, ni suport.

Aquesta maleta vol ser un espai ple d'eines i recursos pedagògics per tal de combatre els principals rumors i estereotips envers la població refugiada i contribuir a afavorir la inclusió de la població refugiada a la nostra societat, i alhora rebatre el discurs discriminatori i xenòfob que està sorgint en alguns municipis i fomentar actituds de solidaritat i justícia.

Creiem en la justícia al món, per a totes les persones, iguals en naixement i drets, sense importar la seva raça, el seu color, sexe, llengua, religió, opinió, origen nacional o social. Els valors de justícia, solidaritat, llibertat i igualtat, constitueixen el principal patrimoni de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, enforteixen i impregnen totes les nostres actuacions i són la motivació essencial del nostre treball i existència. I creiem en l'educació en aquests valors com a un mitjà per assolir la justícia al món.

Per aquest motiu, dins d'aquesta maleta trobareu noves activitats (per diferents etapes educatives) que fomenten aquests valors i promouen la participació dels infants, joves i persones adultes amb un enfocament vivencial i una visió crítica amb les causes que generen desigualtats. D'aquesta manera volem contribuir a l'enfortiment de les capacitats, habilitats i actituds individuals i col·lectives necessàries per promoure les condicions de vida digna per a totes les persones, a casa nostra i a fora.

Malauradament, les persones que es veuen forçades a fugir de les seves llars són moltes, de molts indrets del món i per moltes causes diferents. Aquests moviments forçats de la població passen des de molt temps enrere i encara avui en dia segueixen succeint.

Les persones segueixen patint violacions greus dels seus drets fonamentals, i es troben massa sovint amb societats que no estan disposades o preparades per rebre'ls amb els braços oberts. D'una banda ens troben una Europa que s'autoanomena defensora dels drets humans, però no vol obrir les seves portes; d'altra banda, augmenten els rumors contra aquestes persones que cerquen aixopluc a casa nostra. Aquests rumors no fan més que alimentar pors, sembrar llavors d'odi i reproduir actituds que creiem superades.

És per això que des de la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat creiem que cal un treball continuat de sensibilització, amb petits i grans, sobre les causes dels moviments forçats de la població per tal de fomentar una ciutadania crítica, responsable i compromesa a llarg termini i no com a moviment puntual o assistencial; una ciutadania capaç de ser acollidora i inclusiva, alhora que també capaç de ser activa denunciant les polítiques migratòries de la Unió Europea i reclamant el compliment dels compromisos adquirits pels Estats.

Aquesta maleta vol contribuir a aquests canvis personals i col·lectius amb activitats que conviden a la reflexió, participació i acció. Esperem que us sigui de gran utilitat i que aquesta maleta viatgi tant com alhora creixin la solidaritat i la justícia.

CONFLICTES OBLIDATS

**Si tots hem sentit parlar de Síria,
no oblidem altres conflictes de
llarga durada**

Actualment, al món es comptabilitza que aproximadament 65 milions de persones han hagut de fugir de casa seva degut a persecucions derivades de motivacions ètniques, religioses, polítiques, de nacionalitat o de pertinença a un determinat grup social.

Els principals països emissors de persones refugiades són:

Síria, Afganistan, Somàlia, Sudan, Sudan del Sud, República Democràtica del Congo, República Centreafricana, Iraq i Eritrea.

Aquests últims temps, el conflicte sirianès ha marcat l'agenda política internacional, mentre que d'altres han continuat en l'oblit. Aquelles persones que fugen d'aquests conflictes oblidats són molts cops classificades com immigrants econòmiques, suposant això un greu perjudici per a elles mateixes, que no poden impedir el seu retorn en cas de trobar-se en situació irregular. Algunes de les persecucions que menys apareixen als mitjans de comunicació tenen lloc a zones remotes des de la nostra perspectiva europea, com per exemple la comunitat Rohingya a Myanmar, on aquesta minoria, de religió musulmana, és reprimida i abusada per part del Govern del país.

Tanmateix, és important recordar que el 86% de les persones que s'han vist forçades a abandonar casa seva es troben als països en vies de desenvolupament.

Continguts i metodologia

1. CONTINGUTS A TREBALLAR

En aquesta maleta trobareu activitats per treballar en contextos educatius formals i no formals els següents continguts:

PRIMÀRIA (6 a 12 anys)

Estereotips, Prejudicis, Rumors - Què són?

- Necessitats i drets humans
- Marxar de casa, perills del camí i importància de l'acollida
- Respecte cap a la diversitat
- Drets de les persones refugiades
- Introducció a una visió crítica de la informació que ens arriba a través dels mitjans de comunicació

SECUNDÀRIA (12 a 16 anys)

Detectant prejudicis i rumors. Comencem a desmuntar-los

- Migrants i refugiats
- Necessitats i drets humans
- Drets de les persones refugiades
- Refugi com a fenomen global (temps i espai)
- Causes dels desplaçaments forçats
- Conseqüències de ser persona refugiada
- Interculturalitat en les societats d'acollida
- Visió crítica de la informació que ens arriba a través dels mitjans de comunicació

BATXILLERAT (16 a 18 anys) **I ADULTS**

Desmuntant rumors

- Anàlisi de la realitat: causes i conseqüències dels desplaçaments forçats
 - Desigualtat d'oportunitats a la societat
 - Refugi com a fenomen global
 - Perspectiva de gènere en els processos migratoris
 - Condició específica de les dones refugiades i del col·lectiu LGTBI
 - Visió crítica a les polítiques governamentals
-

La divisió per etapes educatives dels continguts relacionats és una proposta de treball progressiu, donat que no en tots els moments vitals estem preparades i preparats per a assumir tots els conceptes. Per tant, és recomanable no treballar alguns continguts abans d'hora, depenent de la capacitat de reflexió i abstracció del grup amb el qual treballem, i us animem a adaptar d'altres activitats d'etapes anteriors que treballin les temàtiques rellevants, així com a cercar altres activitats a l'ANNEX 3: ALTRES RECURSOS on trobareu enllaços a una varietat de material didàctic d'altres entitats que considerem adequat, així com articles, pàgines, vídeos i pel·lícules d'interès.

Abans d'escollir el contingut i l'activitat que voleu treballar creiem imprescindible la lectura del MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES (vegeu ANNEX 1) que inclou explicacions de què és el desplaçament forçat, qui són les persones refugiades, què és el dret d'asil, quines són les formes de protecció internacional i què és el que anomenen altres formes de persecució (gènere, identitat i orientació sexual, menors no acompanyats, per motius religiosos, per vulneracions dels drets econòmics, socials, culturals i ambientals). A partir d'aquesta lectura us serà més fàcil valorar quins continguts i quines activitats són les adequades per al vostre grup, i d'aquesta manera podreu facilitar la reflexió i l'aprenentatge durant l'activitat.

Les activitats de la maleta cerquen el desenvolupament de les competències bàsiques reconegudes en el currículum escolar. A l'inici de les activitats trobareu una taula on es classifiquen i s'enumeren segons estan dirigides a educació primària, a educació secundària o a batxillerat i adults, i es relacionen els seus continguts, tipus d'activitat i les competències bàsiques que es treballen.

2. ENFOCAMENTS I RECOMANACIONS METODOLÒGIQUES

Educació en drets humans

El treball pedagògic que es presenta en aquesta maleta s'inscriu en el marc de l'educació en drets humans. Aquest és el procés educatiu que té per objectiu establir una cultura dels drets humans, basat en la participació activa a través del qual adquirir coneixements sobre els drets humans i els temes relacionats, desenvolupar les habilitats necessàries per a la defensa dels drets humans i les actituds de respecte cap a la igualtat i la dignitat.

Es tracta doncs, d'un enfocament integral que inclou l'aprenentatge sobre els drets humans (**coneixements**), l'aprenentatge per als drets humans (**habilitats**) i l'aprenentatge segons els drets humans (**actituds**). Una finalitat principal de l'educació en drets humans és l'acció a favor dels drets humans, estimular i desenvolupar les habilitats dels infants i joves per tal de prendre mesures adequades i amb sentit per fer front a qüestions relatives als drets humans. És recomanable que fem el vincle amb els drets humans durant la posada en pràctica de les activitats de la maleta, així com un treball introductori sobre els mateixos si és possible.

És recomanable que fem el vincle amb els **drets humans** durant la posada en pràctica de les activitats de la maleta, així com un treball introductori sobre els mateixos si és possible.

RECORDEM QUE

Segons la Declaració Universal dels Drets Humans
de les Nacions Unides del 10 de desembre de 1948:

**“Tots els éssers humans neixen lliures i iguals
en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de
consciència, i han de comportar-se fraternalment
els uns amb els altres”** (Article 1)

**“En cas de persecució, tota persona té dret a cercar
asil en altres països i a beneficiar-se'n”** (Article 14)

Aprentatge basat en l'experiència

Un altre aspecte a destacar de les activitats és l'enfocament des de l'**aprenentatge basat en l'experiència**, on es dona un cicle d'experiència – reflexió – conceptualització – aplicació. Cada fase d'aquest cercle valora l'experiència viscuda per les persones participants (tant en l'activitat com en la vida quotidiana), alhora que les desafia a expressar-se, observar, reflexionar, posar en dubte i extreure conclusions en relació a conceptes, però especialment amb el “món real” i la vivència quotidiana dels drets humans.¹

- **Experiència:** viure l'activitat.
- **Reflexió:** compartir reaccions i observacions sobre què ha passat, i parlar sobre els patrons i les dinàmiques per tal d'aprofundir en la comprensió de l'experiència.
- **Conceptualització:** parlar sobre els patrons i sobre com allò que s'ha après es vincula al món real.
- **Aplicació:** utilitzar allò que s'ha après per canviar antics comportaments.

¹ Basat en les teories de David Kolb (1984) *Experiential learning: experience as the source of learning and development*, segons [Petit Compass. Manual d'Educació en Drets Humans amb infants](#).

Per això, les activitats proposades només adquireixen rellevància per l'aprenentatge en el moment de dur a la pràctica l'apartat de REFLEXIONEM. Fins i tot, pot ser contraproduent dur a terme l'activitat sense el temps adequat per a la reflexió.

A la fase de REFLEXIÓ és recomanable fomentar el debat a partir de preguntes generadores (obertes, és a dir, que en generin de noves i que qüestionin posicionaments). A cada activitat es proposen preguntes que és recomanable adaptar a cada grup i segons la pràctica de l'activitat.

Educació per a la justícia global

L'educació en drets humans és **educació pel canvi**, tant personal com social, i per tant s'engloba dins de la definició d'**Educació per a la Justícia Global**: “procés de coneixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers de les causes que generen desigualtat i conflictes. També contribueix al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social”². Un dels mecanismes del canvi és el desenvolupament de la capacitat de mirar i comprendre la realitat des d'un enfocament de drets humans. Decidir actuar vinculant l'acció personal i col·lectiva al nostre entorn amb la seva dimensió de justícia global, és el canvi desitjat i el resultat lògic d'aquest procés d'aprenentatge basat en l'experiència: “Pensa globalment, actua localment”.

És per això que és recomanable tancar les activitats explorant amb el grup la possible aplicació d'allò après a la nostra realitat i segons les nostres capacitats, amb la pregunta: **Què podem fer nosaltres?**

- **Fem accions o campanyes que ajudin a desmentir els rumors** que corren sobre les persones refugiades (pòsters, vídeos, cartes als mitjans de comunicació, obres de teatre o titelles, etc.).
- **Fem accions o campanyes que visualitzin les aportacions positives** de les persones estrangeres al municipi.
- **Fem accions que promoguin l'empatia amb les persones refugiades**: esbrinem quines persones tenim properes que en algun moment de la seva vida van haver de marxar de d'on van néixer, parlem a amb elles i compartim amb altres persones allò que esbrinem.
- **Recolzem i participem en fer virals campanyes de conscienciació** sobre la situació de les persones refugiades.
- **Esbrinem si el nostre municipi té un pla d'acollida per a persones refugiades**. En cas afirmatiu, mirem com hi podem col·laborar. En cas negatiu, pensem què podem fer per a convèncer l'Ajuntament per a que en creï un.
- **Visitem associacions actives** en l'àmbit de les persones refugiades, migrades o dels drets humans al nostre municipi. Coneguem la seva feina i mirem si podem participar de les seves activitats, serveis i campanyes.

² Definició basada en la [Guia APS: pau, drets humans i solidaritat. Noves propostes d'educació per a la justícia global](#) (2016) fruit del treball conjunt entre l'[Ajuntament de Barcelona](#), el [Centre Promotor d'Aprenentatge i Servei](#) i Lafede.cat Organitzacions per a la justícia global.

Enfocament socioafectiu

La metodologia participativa d'aquestes activitats promou l'aprenentatge vivencial amb enfocament socioafectiu, donat que pretén desenvolupar la capacitat d'empatia per tal de generar confiança i comunicació. Es tracta, per tant, que les persones participants puguin connectar i identificar les seves emocions envers allò viscut, sentir empatia amb les de la resta de participants, expressar els seus sentiments amb confiança i compartir la seva experiència.

Les emocions s'han de tenir en compte per aconseguir aprenentatges realment significatius que donin lloc a canvis d'actituds. La participació activa en el procés d'aprenentatge suposa una implicació emocional, i el treball sobre la situació de les persones refugiades pot suposar un impacte emocional intens.

Amb els infants, és important no tancar les activitats de manera que quedin superats o desconcertats per la informació i situació tractada. Per tant, caldrà fer èmfasi en les possibilitats que poden tenir ells i elles de passar a l'acció en el seu entorn, en la mesura de les seves capacitats, per a contribuir a un canvi.

Recomanem posar especial atenció a com es mouen les emocions de les persones participants i com afecten la dinàmica del grup i tenir cura d'acompanyar-les i gestionar-les.

Estereotips, prejudicis i rumors

Les activitats proposades poden fer sorgir els **estereotips i els prejudicis** més generalitzats sobre les persones refugiades i sobre diferents col·lectius. Els estereotips són una simplificació de la realitat, construccions socioculturals sense base objectiva que no tenen en compte la individualitat. Els prejudicis són impressions negatives i actituds d'hostilitat i desconfiança derivades dels mateixos estereotips.

Recomanem posar especial atenció a com es mouen les emocions de les persones participants i com afecten la dinàmica del grup i tenir cura d'acompanyar-les i gestionar-les.

La reflexió ha d'ajudar a la presa de consciència dels estereotips i prejudicis que tothom tenim, com es construeixen i com ens condicionen a l'hora de relacionar-nos. Cal posar especial èmfasi en els riscos que poden arribar a comportar: discriminació, odi i xenofòbia. Els estereotips (conceptes col·lectius) i els prejudicis (actituds negatives) es difonen ràpidament i es consoliden a través dels rumors.

És recomanable fer servir els arguments antirumors sobre persones refugiades que presentem a l'ANNEX 2 i clarificar sempre que sigui possible que els rumors són especulacions que no han estat contrastades, ni verificades, i que no tenen a veure del tot amb la realitat.

Taula d'activitats

PRIMÀRIA (6 a 12 anys)

NÚM.	TÍTOL	CONTINGUTS	TIPUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES
P1	Sense els 7 Nans	· Necessitats i drets humans · Marxar de casa · Perills del camí · Importància de l'acollida	Conte	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Coneixement i la interacció amb el món físic · Artística i cultural · Autonomia, iniciativa personal i emprendoria
P2	Pictionary d'actualitat	· Estereotips, prejudicis i rumors · Visió crítica de la informació que ens arriba a través dels mitjans de comunicació	Dibuixar	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Coneixement i la interacció amb el món físic · Artística i cultural
P3	Peu de foto	· Respecte cap a la diversitat d'opinions · Estereotips, prejudicis i rumors · Drets de les persones refugiades	Joc d'imatges	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Artística i cultural · Digital

SECUNDÀRIA (12 a 16 anys)

NÚM.	TÍTOL	CONTINGUTS	TIPUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES
S1	Navegant	· Causes de desplaçaments forçats · Necessitats i drets humans · Drets de les persones refugiades · Empatia i diàleg	Priorització	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Coneixement i la interacció amb el món físic · Autonomia, iniciativa personal i emprendoria
S2	Què diuen?	· Drets de les persones refugiades · Estereotips, prejudicis i rumors · Visió crítica de la informació que ens arriba a través dels mitjans de comunicació	Joc amb imatges	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Artística i cultural · Digital
S3	Persones rellevants	· Prejudicis · Estereotips, prejudicis i rumors · Refugi com a fenomen global · Interculturalitat a les societats	Recerca biogràfica Investigació	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Coneixement i la interacció amb el món físic · Social i ciutadana · Digital

BATXILLERAT (16 a 18 anys) I ADULTS

NÚM.	TÍTOL	CONTINGUTS	TIPUS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES
B1	Deixaries casa teva?	· Causes de moviments forçats · Conceptes: Migrants i refugiats · Col·lectius vulnerables · Empatia · Estereotips, prejudicis i rumors	Joc de rol Priorització	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Social i ciutadana · Coneixement i la interacció amb el món físic · Autonomia, iniciativa personal i emprendoria · Artística i cultural
B2	Les dones també som refugiades	· Perspectiva de gènere en els processos migratoris · Condició específica de les dones refugiades i del col·lectiu LGTBI · Refugi com a fenomen global	Vídeo-testimonis investigació, reflexió i debat	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Coneixement i la interacció amb el món físic · Social i ciutadana · Digital · Aprendre a aprendre
B3	Podries ser tu	· Rumors · Visió crítica de les polítiques governamentals	Vídeo-campanya Debat	· Comunicativa, lingüística i audiovisual · Coneixement i la interacció amb el món físic · Social i ciutadana

**El dret d'asil:
totes les persones podem
ser refugiades**

Activitats

PRIMÀRIA

TÍTOL ACTIVITAT:

Sense els set nans

OBJECTIUS:

Reflexionar sobre els motius que ens fan viatjar

Introduir el concepte de desplaçament forçat

Relacionar les necessitats humanes amb els drets humans

Analitzar la importància de ser ben rebut quan arribes a un lloc nou

TEMPS:

De 40 a 90 minuts

MATERIALS:

- Conte de la “Blancaneus i els set nans”
- Fulls DIN A4 i material per a escriure o dibuixar

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Social i ciutadana
- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i la interacció amb el món físic
- Artística i cultural
- Autonomia, iniciativa personal i empremtoria

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Introduïm l'activitat explicant que farem la lectura d'un conte que potser els és familiar, però que no s'equivoquin perquè no és ben bé el conte que coneixen. Comencem a explicar el conte de "La Blancaneus" fins el moment que es troba sola i perduda al bosc, i no pot tornar al palau perquè sap que allà no és benvinguda i corre perill perquè la seva madrastra vol acabar amb ella. Afegim:

"I la Blancaneus, perduda i sola va començar a caminar i caminar, sense saber ben bé on anava. I va caminar i caminar... i malauradament no va trobar una caseta petita on hi vivien 7 nans".

- 2 **REFLEXIONEM:**

- Com creieu que es sent la Blancaneus ara mateix?
- Creieu que és just el que li ha passat?
- Recordeu què passa quan es troba la casa dels set nans? Com la acullen a casa seva?
- Quines coses us agraden d'aquesta forma d'acollir-la i quines no?
- Si no troba la caseta dels set nans, quines coses poden succeir-li al bosc o al nou camí que agafi? Què li caldrà per viure, trobar-se bé, i créixer?

- 3 Deixem que per grups escriguin o dibuixin com continua el conte. Fem la lectura o explicació del conte de cada grup.

- 4 **REFLEXIONEM:**

- Què s'ha trobat la Blancaneus als camins que ha agafat a les diferents històries? Ha trobat tot allò necessari per viure i trobar-se bé? Quins perills ha hagut d'afrontar?
- Creieu que és just que hagi de patir tot això una nena? Té dret a tot allò que li ha mancat/necessitat durant el camí?
- Quins diferents finals hem pensat?
- Quina de totes les històries us agrada més? Per què?
- Heu hagut de fer mai un camí sols? I un viatge llarg sols? I us heu perdut mai? Com us heu sentit? Quines coses us van fer sentir bé?
- Coneixeu algú o heu sentit a parlar de persones que han hagut de marxar de casa seva?
- Sabeu per què marxen aquestes persones? I creieu que és just? I quines dificultats es troben pel seu camí?
- Quines coses els fan sentir bé quan arriben a un nou lloc? Quines coses podem fer nosaltres per a què es sentin bé, com a casa?

RECOMANACIONS

- La versió més coneguda d'aquest conte és la de Disney (o de derivades), que és a la vegada una versió de la dels germans Grimm. Existeixen moltes versions d'aquest conte popular, però si ja n'hem treballat alguna amb els infants, recomanem fer servir la que coneixen.
- Reflexionem sobre la raó per la que la protagonista no vol tornar a casa (la seva integritat física està en perill), la importància de l'acollida a la caseta del bosc, els possibles perills en cas de no trobar-la. Estiguem atents a possibles comentaris que puguin sorgir durant la reflexió que poden donar peu a la reflexió amb perspectiva de gènere. Si ho valorem rellevant pel nostre grup, podem introduir-la nosaltres amb preguntes de reflexió com ara: li hauria passat el mateix a la Blancaneus si hagués estat un noi, com es distribueixen les tasques a la casa dels nans, etc.
- Aquesta activitat es proposa per l'alumnat de cicle inicial de primària. Amb els altres cicles es poden fer servir de forma similar altres contes tradicionals d'aventures on apareix un personatge protagonista que marxa de casa per superar diverses proves i aconseguir una fita. Reflexionen sobre els elements fantàstics/màgics que ajuden al personatge protagonista a superar les dificultats i sobre què passaria si no hi fossin. Sovint en aquests contes el personatge protagonista retorna a casa; en aquest cas reflexionem amb l'alumnat sobre la possibilitat de que no sigui així.
- A l'Annex 3 "Altres recursos " trobareu contes contemporanis que parlen concretament sobre veure's forçat a marxar de casa i arribar a un nou lloc d'acollida. Allà trobareu més exemples, en comparació amb els contes tradicionals, on els personatges protagonistes són nenes, per tal de tenir en compte i reforçar l'equitat de gènere.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

Dibuixem entre tots com seria la casa o poble/ciutat "ideal" on la Blancaneus o qualsevol persona que hagués de deixar casa seva seria acollida amb els braços oberts i es sentiria còmode. Apuntem paraules clau de com es comporten les persones que allà hi viuen.

P2

TÍTOL ACTIVITAT:

Pictionary d'actualitat

OBJECTIUS:

Explorar els nostres estereotips i entendre d'on vénen i com funcionen

Introduir el tema de les persones refugiades

TEMPS:

60 minuts

MATERIALS:

- Fitxes de conceptes a dibuixar
- Fulls DIN A4 i material per a dibuixar (llapis o retoladors de colors)
- Cinta adhesiva, xinxetes o quelcom per a poder exposar els dibuixos resultants

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa lingüística i audiovisual
- Coneixement i interacció amb el món físic
- Artística i cultural
- Social i ciutadana

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Dividim l'alumnat en grups de 4 o 5 persones. Cada grup rebrà uns quants full DIN A4 i material per dibuixar i s'asseurà en un espai de l'aula de manera que quedi separats dels altres grups.
- 2 A cada ronda un membre de cada grup s'aproparà al professor/a per tal que els mostri la paraula que toca dibuixar: En retornar al seu grup, l'alumne que ha rebut la informació haurà d'intentar plasmar el concepte a través d'un dibuix. La resta de companyes i companys hauran d'endevinar de quina paraula es tracta (vegeu material complementari).
- 3 Quan un grup encerti la paraula, aixecarà la mà. S'apuntarà a la pissarra aquell grup com a guanyador de la ronda, i s'esperarà fins que la resta de grups també arribin a encertar la paraula. Després de cada ronda, l'alumne que dibuixava escriurà la paraula al mateix full del seu dibuix.
- 4 A cada ronda es farà servir un nou full de paper i dibuixarà un membre diferent; s'intentarà fer tantes rondes com membres hi hagi als grups per tal que tothom dibuixi com a mínim un cop.
- 5 Al final de l'exercici es penjaran per l'espai els diferents dibuixos de manera que es visualitzin agrupats pel mateix concepte.

6 REFLEXIONEM:

- Ha estat una activitat difícil? Per què?
- Quines altres paraules us han vingut al cap quan intentàveu endevinar cada paraula? Estan relacionades?
- Els/les que heu dibuixat la mateixa paraula, ho heu fet de la mateixa manera?
- Per què heu escollit aquestes imatges per representar les paraules?
- Creieu que les imatges que heu dibuixat (o les que us han vingut al cap) corresponen a la realitat? Coneixeu de forma directa algú amb aquestes característiques? En cas que no, d'on heu tret la vostra idea per a poder dibuixar-ho?
- Creieu que posar etiquetes o fer córrer rumors sobre les persones és just? Com pot fer-les sentir? I com fa que nosaltres ens relacionem amb aquestes persones?
- Fem servir etiquetes o rumors a classe? Ens agrada? Som (només) allò que ens diuen les persones que som?
- Què podem fer per evitar fer servir etiquetes o que corrin els rumors?
- Què sabem de les persones refugiades?

RECOMANACIONS

- Tinguem en compte que en aquesta activitat apareixen fàcilment els estereotips ja que quan dibuixem simplifiquem la realitat. Podem incloure a la reflexió preguntes específiques per a cada paraula dibuixada com: De quin color heu pintat els europeus / refugiats? Són tots d'aquest color? Com heu dibuixat els futbolistes? Hi ha futbolistes africans? Hi ha refugiats mestres?
- Aprofitem les altres paraules que hagin sorgit a l'hora d'endevinar per tal d'aclarir conceptes contrastant paraules que sovint es relacionen de forma equivocada (refugiat, migrant, pobre, musulmà, àrab, terrorista, etc.).
- Les paraules a treballar poden variar i adaptar-se segons el grup i el context. Amb l'alumnat més gran, podem introduir els diferents conceptes vinculats a l'àmbit migratori de forma més detallada: refugiat, sol·licitant d'asil, protecció subsidiària, apàtrida, raons humanitàries, migrant... (vegeu ANNEX 1 : MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Cada grup fa un nou dibuix per cada paraula evitant els estereotips
- Fem una exposició amb els dibuixos fets inicialment i el nou dibuix

MATERIAL COMPLEMENTARI

Fitxes de conceptes a dibuixar

TURISTA	POBRE	MESTRE	MUSULMÀ
EUROPEU	AFRICÀ	FUTBOLISTA	REFUGIAT

NOTA: Activitat adaptada de «Cultionary» de *All different – All equal, Education Pack*, European Youth Centre (2004).

TÍTOL ACTIVITAT:

Peu de foto

OBJECTIUS:

Sensibilitzar sobre els drets de les persones refugiades

Desenvolupar l'alfabetització visual i les habilitats comunicatives i d'escolta

Promoure l'empatia i el respecte per la dignitat humana

TEMPS:

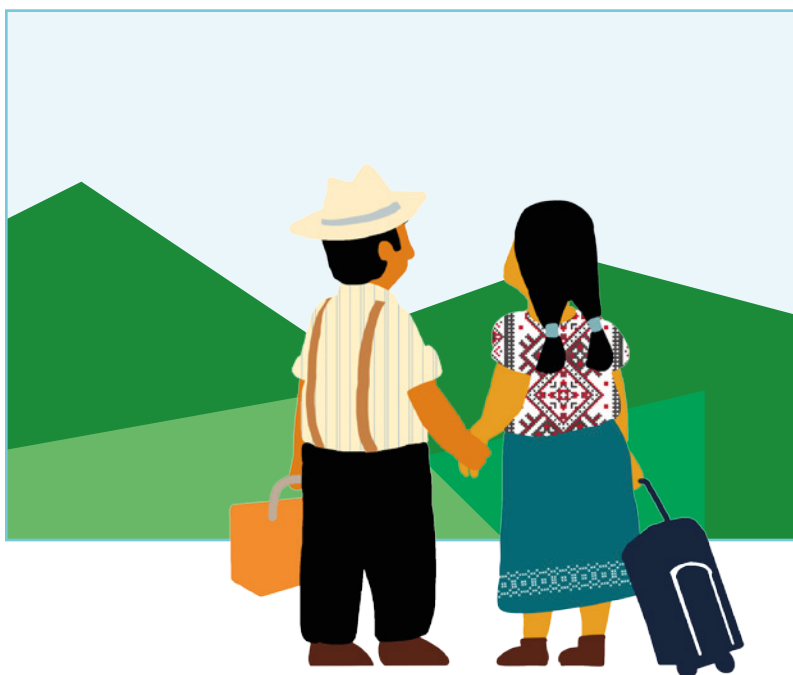
De 40 a 60 minuts

MATERIALS:

- Imatges numerades
- Full DIN A4, paper i bolígraf per a cada parella
- Pega o cinta adhesiva i tisores per a cada parella
- Fulls DIN A3, una per a cada imatge

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Social i ciutadana
- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Artística i cultural
- Digital

METODOLOGIA:

- 1 Disposem les imatges numerades sobre una taula de forma que es vegin totes. Dividim l'alumnat en parelles i els demanem que escriguin un títol o peu de foto per a cadascuna de les imatges. Els animem a escriure amb claredat per tal que els altres puguin llegir fàcilment allò que escriuen.
- 2 Quan tothom ha acabat, anem mostrant les imatges una per una i els demanem que, voluntàriament, llegeixin els seus peus de foto.
- 3 Enganxem cada fotografia en un full DIN A3 i demanem a les parelles que enganxin els seus peus de foto per tal de crear un pòster.

4 REFLEXIONEM:

- Ha estat difícil escriure els peus de foto? Per què?
- Què és necessari perquè un peu de foto sigui adequat?
- En què s'assembla la vostra proposta amb la de la resta de parelles? En què es diferencia? Per què?
- Què tenen en comú les persones que surten en aquestes fotos? Per què creieu que estan en aquesta situació?
- Us sobta aquesta informació? Per què?
- D'on vénen les creences, idees u opinions que fem servir sobre les persones que es troben en aquestes situacions de desplaçament forçat? Interpretem sovint les imatges que veiem segons allò que hem sentit o escoltat?
- Heu sentit a vegades comentaris sobre aquestes persones que us han semblat incorrectes, confosos, negatius o irrespectuosos? Heu pensat que algun dels vostres peus de foto ho era?
- Quins estereotips, prejudicis i rumors heu trobat en els peus de foto?
- Quines impressions positives ens emportem d'aquestes imatges?

RECOMANACIONS

- Aclarim que les fotografies estan relacionades amb persones refugiades. Expliquem què és el desplaçament forçat de les persones, qui són les persones refugiades i les raons que les poden empènyer a abandonar casa seva i/o el seu país (vegeu ANNEX 1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).
- Expliquem què són els estereotips, prejudicis i rumors (vegeu ENFOCAMENTS I RECOMANACIONS METODOLÒGIQUES d'aquesta maleta) i ajudem a reflexionar sobre com les imatges i notícies que escoltem als mitjans de comunicació fomenten els estereotips, prejudicis i rumors.
- Expliquem què és un peu de foto periodísticament parlant: un text breu explicatiu que ha d'aportar informació addicional.
- Si fem servir paper i retoladors de colors per als peus de fotos, els pòsters es faran més atractius.
- Utilitzar aquest mètode d'obtenir peus de fotos diferents per a cada imatge pot ser alhora divertit i provocador. Els peus de fotos són la base ideal per mostrar que cada persona veu el món d'una manera diferent que hauria de ser respectada.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Escrivim una història imaginada en relació a les persones protagonistes de les imatges en base a les preguntes: Qui? Què? On? Quan? Com?
- Realitzem la mateixa activitat amb una selecció d'imatges que faci el propi alumnat amb perspectiva de drets humans i organitzem una exposició amb els pòsters.

MATERIAL COMPLEMENTARI

© Juan Carlos Mohr

© Fotomovimiento.org

© UNHCR

© Meabh Smith / Trócaire Flickr.com

© David Vázquez Couto

© ACNUR: Aquileas Zavallis

© Marta Payer

© ACNUR: Francesco Malavolta

© Juan Medina

© ACNUR

NOTA: Activitat adaptada de «20. Jocs amb imatges» de [*Petit Compass. Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants*](#) del Consell d'Europa, traduït per AHEAD - Associació d'Educadores i Educadors en Drets Humans (2013).

**El dret d'asil:
totes les persones podem
ser refugiades**

Activitats

SECUNDÀRIA

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

TÍTOL ACTIVITAT:

Navegant

OBJECTIUS:

Analitzar els factors d'empenta i d'atracció per tal de migrar

Valorar que és indispensable per a la supervivència i el desenvolupament

Relacionar les necessitats humanes amb els drets humans

Sentir empatia amb les persones que es veuen forçades a marxar de casa seva

TEMPS:

De 60 a 90 minuts

MATERIALS:

- Targetes en blanc: al menys 3 per cada alumne
- Retoladors

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Social i ciutadana
- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i la interacció amb el món físic
- Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Introduïm el tema de la migració mitjançant una pluja d'idees sobre les raons per les quals les persones es mouen d'un lloc a l'altre i les escrivim a la pissarra. Després es demana agrupar les raons en factors d'empenta (coses que empenyen a la gent a marxar d'un lloc) i els factors d'atracció (coses que fan que la gent vulgui anar cap a un nou lloc).
- 2 Demanem a l'alumnat que s'imaginin que han de fugir de casa de cop i volta per una raó particular i que només poden prendre tres coses amb ells. Han d'escriure una cosa a cada targeta en blanc. És tot l'equipatge que s'emporten per a la vida a un nou país. El viatge serà llarg i no sabem si mai podran tornar a casa seva.
- 3 Fem grups de 5 o 6 alumnes. Cada persona ha de presentar als companys/es de grup les seves 3 opcions i explicar les raons de les seves decisions. A continuació cada grup ha de consensuar 9 coses que s'emportaran al vaixell amb el que estan a punt de salpar, i on compartiran part del viatge.
- 4 El vaixell salpa en aquest moment i comencem a explicar la història del viatge on succeeixen tres incidents que dificulten la navegació (ex.: tempesta, huracà i cop de cua de balena). Cada vegada que hi hagi una incidència, els grups han de decidir quines 3 targetes volen descartar per tal que el vaixell no s'enfonsi. Allò que llencin no ho podran tornar a recuperar. Recollim les targetes que s'han llençat per la borda.
- 5 Anunciem que finalment hem arribat al nou país sans i estalvis. Cada grup prioritza les targetes que els han quedat i explica a la resta de grups amb què han arribat al nou país.

6 REFLEXIONEM:

- Hi ha hagut desacords com a grup a l'hora de decidir què havíeu de quedar-vos i què tiràveu a l'aigua? Com ho heu solucionat?
- Com heu decidit allò del que podíeu prescindir? I allò que era imprescindible?
- Teníeu tot el que necessitàveu per sobreviure? I tot el que necessitàveu per créixer i desenvolupar-vos?
- Heu pensat principalment en la vostra supervivència física o també en les vostres necessitats emocionals o espirituals?
- Tothom té les mateixes necessitats? Qui pot ser que tingui necessitats diferents?
- Què passa amb els infants, els joves? Són les seves necessitats específiques tingudes en compte? I les dones, la gent gran o la gent amb capacitats diferents?
- Com de difícil seria si haguéssim de fugir realment? La gent pot sempre triar què emportar-se?
- Com creieu que reaccionarien a la vostra arribada les persones que ja viuen allà? Com us faria sentir això?

- Què passaria si a aquest nou país no tinguessis accés a: alimentació, assistència mèdica, aigua potable, una llar, educació, feina?

RECOMANACIONS

- Expliquem que quan les persones es desplacen hi intervenen tant factors d'atracció (p. ex. viatges, estudis, feina, forma de vida), com factors d'empenta (p. ex. inundacions, terratrèmols, pobresa, conflictes, guerres, persecució política, ètnica, religiosa o social), alguns del quals poden concórrer alhora; i que hi ha desplaçaments voluntaris o forçats.
- Expliquem que els drets humans estan basats en les necessitats humanes, tot allò que necessitem per sobreviure, créixer i desenvolupar-nos correctament i viure una vida amb dignitat. Alguns són necessaris per sobreviure, d'altres són necessaris per viure bé i desenvolupar-se. Ningú no en té prou amb només sobreviure.
- La practicitat dels elements escollits per l'alumnat dependrà de la seva maduresa, així com d'altres factors que s'imaginin com ara la climatologia, l'època de l'any i les raons per les quals estan fugint. No hi ha respostes correctes o incorrectes quan es tracta d'elecció personal, encara que pot haver-hi algunes opcions més pràctiques que d'altres.
- Amb infants més petits és possible treballar una activitat similar: "Navegant cap a una terra promesa" del *Petit Compass. Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants*.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

Cada alumne escriu 3 coses que creuen que necessiten en el nou país per cobrir les seves necessitats més immediates, per desenvolupar-se com a persones i per sentir-se acollides. En grups de 5 a 6 alumnes es posen d'acord en 9 coses i les prioritzen.

NOTA: Activitat adaptada de «25. Navegant cap a una terra promesa» de *Petit Compass. Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants* del Consell d'Europa, traduït per AHEAD - Associació d'Educaadores i Educadors en Drets Humans (2013).

TÍTOL ACTIVITAT:

Què diuen?

OBJECTIUS:

Sensibilitzar sobre els drets de les persones refugiades

Desenvolupar l'alfabetització visual i les habilitats comunicatives i d'escolta.

Promoure l'empatia i el respecte per la dignitat humana.

TEMPS:

De 60 a 90 minuts

MATERIALS:

- Imatges per a cada parella, repetint 1 imatge cada 2 parelles
- Full DIN A4, paper i bolígraf per a cada parella
- Pega o cinta adhesiva i tisores per a cada parella

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Social i ciutadana
- Artística i cultural
- Competència digital

METODOLOGIA:

- 1** Dividim l'alumnat per parelles i donem a cada parella una imatge, un full, bolígraf i pega. Hi ha almenys 2 parelles que tenen la mateixa imatge.
- 2** Donem a l'alumnat les següents pautes:
 - Mireu la imatge que us ha tocat i responeu en el full les preguntes: Qui? Què? On? Quan? Com?
 - Enganxeu la imatge al mateix full en la part de darrera (anvers).
 - Completeu-la amb globus de paraules o núvols per cada personatge de la imatge i ompliu-los amb el text d'allò que creieu que estan dient (globus) o pensant (núvols).
- 3** Les parelles pengen les seves fitxes d'activitat de manera que es vegin les imatges i els globus; demanem que pengin les imatges repetides una al costat de l'altra per poder comparar-les. Demanem a l'alumnat que se les mirin totes i llegim les respostes a les preguntes (revers del full) i els globus escrits a les imatges (anvers del full).
- 4 REFLEXIONEM:**
 - Ha estat difícil contestar les preguntes sobre la imatge? Per què?
 - I escriure els globus o núvols? Per què?
 - En què s'assembla o diferencia la vostra proposta amb la de la dels companys i companyes que tenien la mateixa imatge?
 - Si una imatge val més que mil paraules, què hi afegim amb els globus?
 - D'on vénen les interpretacions que fem sobre les imatges? Interpretem sovint les imatges que veiem per allò que hem sentit o escoltat?
 - Heu pensat que alguna imatge o globus era incorrecte, confós, negatiu o irrespectuós?
 - Quins estereotips, prejudicis i rumors heu trobat en les imatges? I en els globus?
 - Com són les imatges que ens arriben sobre les persones refugiades?
 - Creieu que aquestes imatges parlen del mateix tema? S'assemblen? Hi ha algunes més positives que d'altres?
 - Quines veiem més sovint als mitjans de comunicació? Per què creieu que és així?

RECOMANACIONS

- Expliquem què és el desplaçament forçat de les persones, qui són les persones refugiades, les raons que les poden empènyer a abandonar casa seva i/o el seu país i la seva protecció internacional (vegeu ANNEX1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).
- Expliquem què són els estereotips, prejudicis i rumors (vegeu ENFOCAMENTS I RECOMANACIONS METODOLÒGIQUES d'aquesta maleta) i reflexionem sobre les imatges, notícies i afirmacions sobre les persones migrades o refugiades que escoltem i veiem al carrer i als mitjans de comunicació fomenten els estereotips, prejudicis i rumors.
- Comparar els globus o núvols d'una mateixa imatge son la base ideal per mostrar que cada persona veu el món d'una manera diferent que hauria de ser respectada.
- Utilitzant paper i retoladors de colors per globus o núvols ho farà més atractiu.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Fem recerca sobre les imatges de persones refugiades: d'on vénen, a on van, quina ruta segueixen, perquè deixen casa seva, quins entrebancs es troben. Fer un text en base a la recerca. Fer una exposició fotogràfica amb les imatges i els textos que les acompanyen.
- Fem recerca sobre com és el procediment d'asil a Espanya, quins són els tràmits i les dificultats i quins són els drets i obligacions de les persones que adquireixen l'estatut de refugiat.

MATERIAL COMPLEMENTARI

Fotos a la pàgina següent.

NOTA: Activitat adaptada de «25. Navegant cap a una terra promesa» de [Petit Compass. Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants](#) del Consell d'Europa, traduït per AHEAD - Associació d'Educaïdors i Educadors en Drets Humans (2013).

© Josh Zakary - Flickr.com

© Steve Evans

© ACNUR - A. McConnell

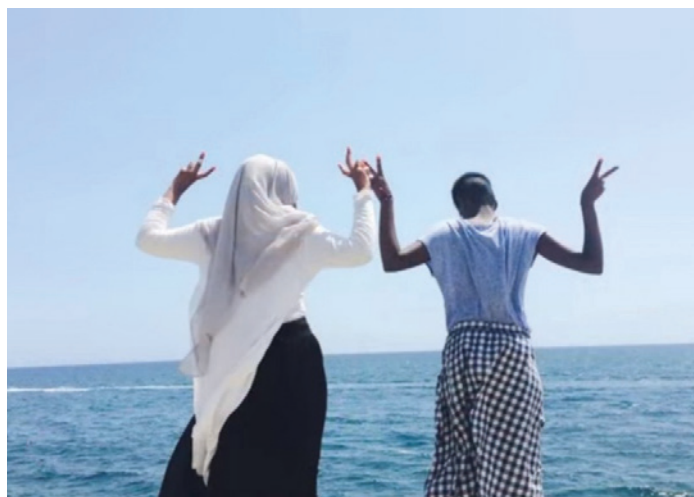
© ACNUR - Igor Pavicevic

© ACNUR - P. Taggart

© Juan Carlos Mohr

© Pablo Tosca - Oxfam

© Pavlos, Avagianos

TÍTOL ACTIVITAT:

Persones rellevants

OBJECTIUS:

Trencar la imatge preconcebuda negativa sobre les persones refugiades

Comprendre el fenomen de les persones refugiades en la seva globalitat històrica i geogràfica

Donar valor a l'intercanvi cultural que es dona amb l'acollida de persones d'altres indrets

TEMPS:

60 minuts

MATERIALS:

- Accés a Internet (mòbil o ordinadors)
- Pissarra
- Fotografies de les “persones rellevants”
- Altres materials per fer una presentació (opcional)

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i interacció amb el món físic
- Social i ciutadana
- Digital
- Autonomia, iniciativa personal i empre-
nedoria
- Competència d'aprendre a aprendre

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Dividim l'alumnat en grups per fer recerca sobre una persona rellevant: informació sobre la seva vida i del motiu de la seva rellevància. Cada grup es centra en un personatge diferent. L'element que tenen totes en comú és el fet d'haver-se vist forçades a abandonar el país en què van néixer o vivien.
- 2 Compartim els resultats de la recerca. Per visualitzar els personatges a nivell històric s'ubiquen tots en una línia del temps comuna.

3 REFLEXIONEM:

- Com us sentiu cap a aquestes persones de les que heu parlat?
- Havíeu sentit a parlar d'aquestes persones abans d'iniciar la recerca? Per què les recordem avui encara o se'n parla avui en dia?
- Què tenen en comú totes aquestes persones? Ho sabíeu? Us ho esperàveu?
- Per quines diferents raons van marxar del seu país? Creieu que tenien dret a anar a un altre país on no patissin allò?
- Heu trobat informació de com es sentien aquestes persones en haver de deixar el seu país? Quines dificultats creieu que van patir en el seu viatge?
- Com creieu que les van rebre els països d'acollida? I a aquelles persones anònimes, que no són "tan importants"? Quin tipus d'ajuda pot donar la societat d'acollida?
- Què va aportar el canvi forçat de país a la persona que fugia? És possible que el país que d'acollida guanyés alguna cosa?
- Hi ha res a casa nostra que tinguem gràcies a l'arribada de persones d'altres països? (-menjar, habilitats, esports, etc.)
- Avui en dia es parla molt a les notícies sobre les persones refugiades que venen de Síria. És un fenomen nou? Només passa a Síria?
- Aquesta recerca ha canviat d'alguna manera la opinió que teníeu de les persones refugiades?

RECOMANACIONS

- Aprofitem per introduir què és una persona refugiada i la diferència entre conceptes (migrant, refugiat/a i sol·licitant d'asil), la seva protecció internacional i el procediment d'asil a l'Estat espanyol, així com les referències a col·lectius especialment vulnerables com els infants, les dones i el col·lectiu LGTBI (vegeu ANNEX 1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).
- La durada de la recerca es pot adaptar a les necessitats temporals ja que pot fer-se prèvia a la realització de l'exercici, de manera més aprofundida. Igualment la presentació de cada grup pot adaptar-se a les competències que calgui desenvolupar segons l'assignatura, o fins i tot en l'elecció de nous personatges específicament segons el seu àmbit d'actuació. És fàcil trobar informació sobre totes les persones en línia, però és important recomanar contrastar les fonts i cercar-ne en més d'una.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

Investiguem més sobre el conflicte o situació concreta que va originar la marxa o fugida de cada personatge. Intentem trobar dades sobre altres persones que també van haver de fugir pel mateix motiu: Quantes van ser? Cap a on van marxar? Quina va ser la seva sort? Quines són les dades més actuals sobre les persones refugiades?

MATERIAL COMPLEMENTARI

Taula de referència per al professorat a la pàgina següent.

COGNOM, NOM	RELLEVÀNCIA	DATES	CONFLICTE / SITUACIÓ	NASCUT	REFUGIAT A (PASSANT PER)	MOTIU FUGIDA
Dirie, Waris	Model, activista contra la MGF	1965	Matrimoni forçat	Somàlia	Regne Unit	Persecució per la pertinença a un determinat grup social: dona (Matrimoni forçat)
Einstein, Albert	Científic	1879 – 1955	2a Guerra Mundial	Alemanya	USA	Persecució per religió (jueu)
Gil, Gilberto	Músic	1942	Conflicte: Dictadura militar	Brasil	Regne Unit	Persecució per opinions polítiques
Isabel Allende	Esriptora i periodista	1942	Cop d'estat	Perú (xilena)	Veneçuela	Persecució per opinions polítiques
Kokoschka, Oscar	Pintor i poeta, activista	1886 – 1980	2a Guerra Mundial	Austria	República Txeca (Gran Bretanya i Suïssa)	Persecució per opinions polítiques
Machado	Esriptor	1875 – 1939	Guerra Civil Espanyola	Espanya	França	Conflicte
Malala Yousafzai	Estudiant, bloguera i activista	1997		Pakistan	Regne Unit	"Persecució per opinions polítiques – defensa dret escolarització de les dones. Persecució per la pertinença a un determinat grup social: dona
Mardini, Yusra	Nedadora	1998	Guerra Civil Síria	Síria	Alemanya (Turquia, Grècia)	Conflicte
Mariam Hassan	Enfermera, cantant i compositora	1958 – 2015	Conflicte Sàhara occidental	Sàhara occidental	Algèria	Persecució per pertinença a un determinat grup social (professió), per opinions polítiques, i per la seva nacionalitat
Menchú, Rigoberta	Líder indígena	1959	Guerra Civil Guatemala	Guatemala	Mèxic	Persecució per pertinença a un determinat grup social (activista), per opinions polítiques, i per la seva ètnia (indígena)
Mika (Michael Holbrook Penniman Jr.)	Cantant	1983	Guerra Civil Líban	Líban	UK (Xipre, França)	Conflicte
Naji al-Ali	Dibuixant, periodista i artista	1938 – 1987	Ocupació d'Israel a Palestina	Palestina	Líban (Líbia, Arabia Saudita)	Conflicte Nacionalitat
Rodoreda, Mercè	Esriptora	1908 – 1983	Guerra Civil Espanyola / 2a Guerra Mundial	Espanya	França (Suïssa)	Conflicte Persecució per nacionalitat (catalana), per opinions polítiques
Snowden, Edward	Informàtic i analista	1983	Violació de drets de la llibertat d'expressió i del dret a la informació per part dels Estats Units	Estats Units	Rússia	Persecució per pertinença a un determinat grup social: professió
Sonita Alizadeh	Rapper	1997 (?)	Règim Taliban / Matrimoni forçat	Afganistan	USA (Iran)	Conflicte Persecució per la pertinença a un determinat grup social: dona (Matrimoni forçat) i professió
Yotanka, Tatanka (Sitting Bull)	Líder indígena / polític i espiritual	1831-1890	Ocupació del territori sioux per l'exercit estatunidenc	USA	Canadà	Persecució per pertinença a un determinat grup social (activista), per opinions polítiques, i per la seva ètnia (indígena)

**El dret d'asil:
totes les persones podem
ser refugiades**

Activitats

**BATXILLERAT
I ADULTS**

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

TÍTOL ACTIVITAT:

Deixaries casa teva?

OBJECTIUS:

Analitzar les causes per les quals la gent migra

Introduir els conceptes de persona refugiada i sol·licitant d'asil

Empatitzar amb les persones migrants i refugiades

TEMPS:

De 60 a 90 minuts

MATERIALS:

- Targetes de rols
- Situacions

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i interacció amb el món físic
- Social i ciutadana
- Artística i cultural
- Autonomia, iniciativa personal i empremtoria
- Aprendre a aprendre

METODOLOGIA:

- 1 Donem a cada persona participant una targeta de rol; amb grups més nombrosos, els rols es repetiran sense que ho sàpiguen. Quan repartim les targetes demanem que després de llegir-les, tothom tanquin els ulls i s'imagini qui és aquesta persona: com és el seu dia a dia i quines necessitats, desitjos, motivacions i emocions té.
- 2 Expliquem que llegirem una sèrie de situacions, i que tot i que són inventades hi ha gent que passa per situacions reals molt similars. Cada persona ha de decidir si la situació descrita en la situació els faria deixar casa seva o no, deixar casa seva però quedar-se en el seu país, o deixar el seu país. Expliquem que una cantonada de l'espai representarà casa seva, una altra la resta del país, i una altra la resta del món. Podem posar una etiqueta a cada cantonada.
- 3 En cada situació tothom haurà de començar a casa seva. Quan hi hagi canvi de situació cadascú s'haurà de moure o quedar a la cantonada segons consideri, sense importar allò que esculli la resta.
- 4 Després de cada situació demanem que cadascú, en silenci, pensi com s'ha sentit, per què ha escollit aquella cantonada i que observi quantes persones hi ha a cada cantonada.

5 REFLEXIONEM:

- Com t'has sentit? Com t'has imaginat el teu personatge? Hi han hagut diferències entre els/les que teníeu el mateix personatge?
- T'has sentit especialment vulnerable pel teu rol? Creus que hi ha uns personatges més vulnerables que d'altres? Quins? (tinguem en compte salut, dependència, economia, xarxa de suport, etc.).
- Per què has fet aquesta elecció? T'has sentit lliure d'escollir el que volies fer? Hi han hagut diferències entre els/les que teníeu el mateix personatge? (tinguem en compte condicionants i/o responsabilitats familiars i socials).
- Per què creus que la gent migra? Per què creus que hi ha gent que ha de marxar de casa seva? Quina relació té amb els drets humans?
- En aquelles situacions que has decidit marxar, t'has parat a pensar:
 - Què necessites pel viatge i la casa nova?
 - A on aniries i per què? Què en saps d'aquest nou lloc? Coneixes la seva llengua?
 - Com et sentiries?
 - Quines reaccions creus que poden tenir la gent del nou lloc on arribes? Com et farien sentir? Com intentaries fer-los entendre perquè vas tenir que marxar?
- Quina relació té amb les experiències i històries de vida de les persones migrants, refugiades o sol·licitants d'asil?

RECOMANACIONS

- Per tal d'ajudar a les persones participants a identificar-se amb el propi rol, creem un ambient d'introspecció amb música tranquil·la. Per tal d'ajudar-les a que es desprengui del personatge abans de la reflexió, demanen que tanquin els ulls i facin tres respiracions conscients i després es moguin per la sala per deixar el personatge.
- Aprofitem per introduir què és una persona refugiada i la diferència entre conceptes (migrant, refugiat/a i sol·licitant d'asil), la seva protecció internacional i el procediment d'asil a l'Estat espanyol, així com les referències a col·lectius especialment vulnerables com els infants, les dones i el col·lectiu LGTBI (vegeu ANNEX 1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Realitzem un treball de recerca sobre grups de persones refugiades i sol·licitants d'asil a la vostra ciutat o país, incloent fotos, històries, cites i mapes.
- Realitzem un treball de recerca sobre la protecció internacional i espanyola a les persones refugiades i sobre el dret d'asil.

MATERIAL COMPLEMENTARI

PROPOSTES PER FER TARGETES DE ROLS:

Una persona de més de 75 anys	Un/a metge/ssa	Una jove embarassada	Una persona homosexual	Una mare/pare amb dos adolescents
Un/a regidor/a de l'Ajuntament	Una persona amb cadira de rodes	Un/a bomber/a	Un/a mestre	Un/a persona que acaba de sortir de la presó
Una persona jove aturada	Un adolescent estranger no acompanyat i sense papers en regla	Una persona propietària d'una gran empresa	Una persona recentment jubilada	Un/a jove que acaba d'obrir el seu propi negoci

NOTA: Activitat adaptada del manual *Positive Images Toolkit*. An educational resource on migration and development de la Creu Roja Britànica (2010).

PROPOSTES DE SITUACIONS:

Situació 1: Conflictes

Imagina que l'estabilitat al teu país s'ha deteriorat en els últims mesos degut a les lluites entre dos grups. L'exèrcit està sent enviat als carrers per mantenir ordre. Vius en un veïnat on la majoria de persones pertanyen a un dels grups ètnics i hi ha hagut brots de violència que han anat incrementant. La gent té por i procuren quedar-se a dins de casa tant com sigui possible. La teva família sempre ha tingut bones relacions amb la comunitat però tu estàs cada vegada més preocupat o preocupada de com estan anant les coses.

Situació 2: Inundacions

Vius en una àrea on les inundacions han esdevingut cada vegada més freqüents en aquests darrers anys. La teva família i comunitat han patit molt arran de les inundacions; desde malalties a causa de la contaminació de l'aigua o la destrucció de collites per alimentar-se i per vendre, fins a danys a les cases i als edificis públics. La previsió meteorològica preveu intenses pluges, que podrien causar una de les pitjors inundacions que s'hagi vist a la zona. Tens por de les de les conseqüències donat que casa teva ja ha resultat greument malmesa en les darreres inundacions.

Situació 3: Pobresa

Vius en un poble agrícola que ha patit una greu sequera. Collites minses any rere any han colpejat la comunitat molt durament, causant pobresa extrema. A banda de l'agricultura, hi ha pocs treballs assequibles i és difícil guanyar-se la vida. L'assistència sanitària i el menjar són cars i no hi ha prou diners per cobrir les necessitats bàsiques. Les malalties són comunes: ja has perdut amistats i família per culpa de malalties que es podrien haver impedit si hi hagués hagut prou diners per a les medicines. Cada vegada, més i més, les persones marxen lluny del poble per buscar feina a altres llocs. La teva família ha viscut al poble durant moltes generacions.

NOTA: Activitat adaptada del manual *Positive Images Toolkit*. An educational resource on migration and development de la Creu Roja Britànica (2010).

B2

TÍTOL ACTIVITAT:

Les dones també som refugiades

OBJECTIUS:

Reflexionar com el fet de ser home o dona afecta en els motius i durant el procés de fugida del país

Reflexionar sobre la condició específica de les dones refugiades i del col·lectiu LGTBI

Treballar contra el rumor “Tots els refugiats venen de Síria”

TEMPS:

De 60 a 90 minuts

MATERIALS:

- Ordinadors amb connexió a Internet
- Projector (opcional)

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa lingüística i audiovisual
- Coneixement i interacció amb el món físic
- Competència digital
- Competència social i ciutadana
- Competència d'aprendre a aprendre

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Es dóna temps per a la discussió de les següents preguntes per parelles i després es posa en comú:
 - Tots els refugiats que arriben a Catalunya són de Síria?
 - I els que arriben a Europa?
 - Creieu que hi ha més dones o més homes?
 - Creieu ser home o dona afecta en els motius i durant el procés de fugida del país?
- 2 Fem un visionat de vídeos amb testimonis de dones refugiades. En acabar posem en comú les impressions sobre els vídeos, **REFLEXIONEM:**
 - Com us heu sentit durant el visionat?
 - Ha confirmat les vostres idees prèvies o ha canviat alguna cosa?
- 3 En grups fem recerca en línia per respondre les preguntes inicials. Es reparteixen diferents enllaços per grups per tal de donar resposta a les preguntes inicials. Després es posen en comú els resultats de la recerca.

RECOMANACIONS

Aprofitem per introduir què és una persona refugiada i la diferència entre conceptes (migrant, refugiat/a i sol·licitant d'asil), la seva protecció internacional i el procediment d'asil a l'Estat espanyol, així com les referències a col·lectius especialment vulnerables com els infants, les dones i el col·lectiu LGTBI (vegeu ANNEX 1: MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES).

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Fem un treball de recerca sobre els diferents motius, contextos i conflictes que van moure a les sis dones testimoni a marxar del seu país.
- Per aprofundir en la realitat de les dones nouvingudes al nostre país, visualitzem la pel·lícula “Flores de otro mundo” de Icíar Bollaín i la treballem a partir de l'activitat sota el mateix nom a *Unidad Didáctica Derechos Humanos de las Personas en Movimiento* d'Amnistia Internacional Sección Española.

MATERIAL COMPLEMENTARI

VÍDEOS:

“Les dones també som refugiades” (17:11) > [Veure vídeo](#)

Retrata la realitat de les dones refugiades a través del testimoniatge de cinc dones refugiades a casa nostra. La Josefina, la Meri, la Samantha, la Marya i la Ketevan ens expliquen la seva història personal i ens apropen al procés d'exili, que passa per diferents etapes: la persecució, la fugida, la sol·licitud d'asil, el procediment d'asil i la construcció d'una nova vida Catalunya.

(Vídeo en català).

“Madre siria atrapada en Grecia” (5:25) > [Veure vídeo](#)

Mare refugiada síria siria atrapada a Grècia busca trobar-se amb les seves filles, a qui va perdre la pista trobant refugi a Europa.

(Vídeo en castellà).

ENLLAÇOS D'UTILITAT PER A LA RECERCA:

Dades:

- Informe 2016: [Las personas refugiadas en España y Europa](#). CEAR (p. 17 – 25)
- [“Pobreza Cero: Cuanto más pobre, mejor acogida”](#)

Dones refugiades:

- [“Declaración de ONU Mujeres en el Día Mundial de las y los Refugiados”](#) (20 de junio 2016)
- [“Una mirada feminista sobre la crisi de refugi a Europa”](#)
- [“En la Cumbre del Consejo Europeo, ONU Mujeres insta a proteger a mujeres y niñas refugiadas”](#)

Col·lectiu LGBTI:

Informes anuals de CEAR:

- GALÁN, Estrella. “Amar con libertad puede costar la vida”. A: Informe CEAR 2015, p. 208-213.
- DÍAZ LAFUENTE, José. “Huir para amar: el derecho de asilo por motivos de orientación sexual e identidad de género”. A: Informe CEAR 2016, p. 127-140.
- [Fugir Per No Amagar-Se. Les persecucions per motius d'orientació sexual i identitat de gènere](#). Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat (2016).

TÍTOL ACTIVITAT:

Podries ser tu

OBJECTIUS:

Prendre consciència sobre les idees existents al voltant de les persones refugiades

Adreçar rumors polèmics sobre les persones refugiades a partir d'una tècnica de debat

TEMPS:

De 60 a 90 minuts

MATERIALS:

- Cadires, tantes com participants
- Projector, ordinador i vídeo “[No entren](#)” (2’ 40”) de CEAR
- Còpies de l’ANNEX 2: ANTIRUMORS SOBRE PERSONES REFUGIADES (opcional)

COMPETÈNCIES BÀSIQUES:

- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i interacció amb el món físic
- Social i ciutadana

DESENVOLUPAMENT:

- 1 Visualitzem amb el grup el vídeo breu “[No entran](#)”. Després de la visualització demanem al grup de recordar quines idees expressen els personatges dels policies davant de la persona que vol passar la frontera. Les anotem a un lloc visible. Demanem al grup si han sentit mai al seu voltant aquestes afirmacions o similars. Intentem desenvolupar afirmacions sobre les persones refugiades a partir de les idees que han sorgit.
- 2 Expliquem al grup que farem una activitat per explorar les diferents actituds existents cap a les persones refugiades. Demanem que escriguin en un tros de paper idees que tinguin o que hagin escoltat sobre les persones refugiades
- 3 Es col·locaran 4 cadires al centre del grup, totes mirant cap al centre (com una peixera), en un petit cercle, i la resta de cadires faran un cercle al seu voltant. A continuació expliquem les pautes per a fer un debat en format peixera:
 - Dintre de la peixera hi haurà dues cadires que representaran opinions a favor de l’afirmació i dues en contra de la mateixa. No pot quedar mai cap cadira buida, ni poden estar les mateixes quatre persones en el debat tota l’estona.
 - Tothom que vulgui expressar la seva opinió s’aproparà a la peixera i farà un copet a l’esquena de la persona a la que vol substituir (tenint en compte si està a una cadira “a favor” o “en contra”). S’evitarà entrar a la peixera per a repetir arguments.
- 4 Aclarim que en aquest exercici la gent és lliure d’expressar opinions polèmiques o poc convencionals, sempre sense ofendre a cap de les persones presents. Convidem també a que tothom pugui expressar opinions i punts de vista amb els que no necessàriament estiguin d’acord, per tal de mantenir viu el debat i fer l’esforç de posar-se a la pell de les persones amb diferents opinions.
- 5 S’establirà un temps de debat per a cada tema; es podrà tallar abans si es creu que s’han esgotat els arguments. Al final del debat la personal facilitadora farà un resum dels arguments fets servir durant el mateix.

6 REFLEXIONEM:

- Com us sentiu ara? Com us heu sentit durant el debat?
- Ha estat fàcil escoltar els arguments del altres? Ha estat fàcil pensar arguments? I en el cas d’haver pensat arguments contraris a la vostra opinió?
- Han canviat les vostres idees a mesura que escoltàveu nous arguments?
- Creieu que tot el que es diu sobre les persones refugiades és cert?
- D’on creieu que ens arriben les idees que tenim de les persones refugiades?
- Amb quines idees us quedeu de tot el que s’ha parlat?

RECOMANACIONS

- En cas que durant la reflexió encara hi hagi persones molt convençudes que les afirmacions són reals i no rumors, és altament recomanable no donar per tancada aquí la sessió. Lliurem una còpia de l'ANNEX 2: ANTIRUMORS SOBRE PERSONES REFUGIADES per a llegir per parelles. Fem una segona ronda de reflexió: Canvia cap d'aquests arguments el vostre punt de vista?
- Es pot tancar la sessió amb el vídeo "[Cuando no existes](#)", que toca la mateixa idea des d'un punt de vista més impactant. O si es prefereix acabar amb positivisme el vídeo "[Pintura moral en centro refugiados](#)".
- El rol de la persona facilitadora és important per a dinamitzar i controlar els temps del debat, però sobretot en la fase de reflexió, ja que és on pot fer prendre consciència de quins arguments s'han fet servir durant el debat que són "rumors" i quins són més objectius.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Fem virals vídeos curts com aquests i d'altres que desmenteixin "rumors" sobre les persones refugiades. Podeu trobar més material visual al [Canal de Youtube de CEAR](#) i de la [CCAR](#).
- Actuem com agents antirumors (per a més informació i preparació en aquest context es recomana la [Guia Antirumors](#) de l'Ajuntament de Barcelona).
- Contrastar informació sobre les persones refugiades a Europa i a Espanya amb el [Resum Executiu del Informe 2016 de CEAR](#).

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

www.escolesrefugi.com

El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades

ANNEX 1

MARC CONCEPTUAL SOBRE PERSONES REFUGIADES

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

ANNEX 1

Marc conceptual sobre persones refugiades

1. ELS ÉSSERS HUMANS ES MOUEN

Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, migrar és “anar d'un lloc a un altre, especialment d'una regió a una altra per residir-hi”. Els éssers humans hem migrat des dels principis dels temps, quan des de l'origen de la humanitat a Àfrica, ens hem mogut d'un lloc a l'altre per tot el planeta.

Ens hem mogut i encara avui ens movem a d'altres indrets, atrets per millors oportunitats (estudis, condicions de vida, etc.). Però massa sovint hi ha persones que es veuen empeses a marxar d'on viuen, quan els seus drets humans es veuen violats. En molts processos de migració, són una barreja dels dos tipus de factors, i la línia que separa migració forçada de migració voluntària és molt tènue.

Les organitzacions socials, com la Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat, que treballen en la defensa del dret d'asil i dels drets de les persones refugiades considerem que una persona refugiada és aquella que s'ha vist abocada a fugir, emprenent un desplaçament forçós del seu país per haver patit, o per tenir risc de patir, greus violacions dels drets humans, per part del Estat, per part de la població local o per alguns individus, sempre que les autoritats ho tolerin de manera deliberada, ja sigui perquè es neguen a proporcionar una protecció eficaç o perquè són incapaces de fer-ho. Incloent així de forma implícita les greus violacions dels drets econòmics, socials, i mediambientals o els drets derivats de l'orientació sexual o del gènere, entre altres. Actualment es calcula que més de 65 milions de persones estan en situació de desplaçament forçat.

Catalunya a l'exili

La fugida del propi país per motius polítics, ètnics o religiosos és una constant en la història de la humanitat. Mai, però, no arribà a prendre una dimensió tan important com als segles XX i XXI, fins al punt que l'exili pot ser considerat un tret definitori de la nostra contemporaneïtat. Només cal pensar en els grans desplaçaments de població que motivaren els grans trasbalsos del segle XX, com les dues guerres mundials, les grans revolucions a Xina o Rússia, els processos de descolonització que afectaren continents sencers, etc. Encara avui, ja entrats al segle XXI, l'exili de milers de persones és una realitat quotidiana.

Catalunya no ha estat una excepció, com la resta de l'Estat. Nombroses són les imatges que ens ensenyen les penúries i dificultats amb les que els espanyols van haver de conviure mentre vivien reclosos entre filferros a presons improvisades a les platges franceses. El parlament de França, principal país de destinació per aquells qui fugien de la guerra i la misèria, va reaccionar de la pitjor manera possible. Per a la història va quedar el qualificatiu de “indesitjables” emprat per alguns polítics francesos en referència als republicans.

Per a la posteritat, quedarà l'apel·lació del diputat ultradretà Philippe Henriot al ministre d'Interior socialista, Albert Sarraut, durant una sessió a la Cambra de París el 10 de març de 1939: “Posar fi a l'escandalós abús que fan de l'hospitalitat i de la generositat franceses els espanyols que, explotant el títol de refugiats, es lliuren al nostre país a depredacions, pillatges i atemptats odiosos mentre estan pagats pels nostres contribuents, i al que no sembla posar remei la intenció manifestada pel govern de repartir pel conjunt del territori a gent sense confessió i sotmetre-la a la vigilància i a la repressió de la policia i els tribunals, que es veuen desbordats”.

Es calcula que, al febrer del 1939, aproximadament 275.000 persones es trobaven en camps de concentració francesos. Això sí, la xifra de persones que fugien va continuar augmentant fins al punt que s'estima que el nombre total d'exiliats i exiliades va ascendir a aproximadament mig milió. Aquesta enorme xifra demostra la transversalitat de l'exili, el qual va afectar tots els sectors de la societat d'aquella època.

La gran majoria dels exiliats interns als camps de concentració –un 60%– va ser repatriada de manera més o menys voluntària, a l'Estat espanyol. Una minoria formada sobretot per la classe política i intel·lectual es van poder establir en poblacions com ara Tolosa de Llenguadoc, Montpeller i París, sobretot. Per a molts d'ells, però, l'Estat francès només seria un refugi temporal, previ al seu viatge cap a Gran Bretanya, els EUA, la URSS i cap a països de l'Amèrica Llatina com Mèxic, República Dominicana i Xile.

Referència: Diego Barcala Pérez. Eldiario.es, CCAR

2. PERSONES REFUGIADES I PROTECCIÓ INTERNACIONAL

Cal recordar que, tot i l'avenç i possibilitats de la legislació internacional, aquesta no és tan ampla com ens agradaria.

La Declaració Universal dels Drets Humans de 1948 reconeix el dret de tota persona a buscar asil en cas de persecució en el seu article 14. A fi de fer efectiu aquest dret i donar així resposta als milers de persones refugiades que havia generat la II Guerra Mundial es va adoptar en el marc de les Nacions Unides al 1951 la Convenció de Ginebra sobre l'Estatut dels Refugiats i posteriorment, al 1967, el Protocol de Nova York. Aquest són els dos instruments jurídics internacionals que defineixen el règim internacional de protecció de les persones refugiades en el marc de les Nacions Unides, ambdós instruments vinculants pels països que els han signats, és a dir, s'estableixen drets i obligacions.

La Convenció defineix com a persona refugiada a:

(...) aquella persona que per tenir fonamentats temors de ser perseguida per motius ètnics, religiosos, polítics, de nacionalitat, o per pertinença a un determinat grup social es troba fora del país de la seva nacionalitat, i no pot, a causa dels esmentats temors, o no vol, acollir-se a la protecció de tal país. O que mancant-li nacionalitat (apàtrides) i trobant-se fora del seu país on abans tenia la seva residència habitual, no pugui, o no vulgui, a causa dels temors esmentats, tornar a aquell país.

Queden excloses d'aquesta definició les persones que, amb motius fonamentats, es sospita que han comès un delictes contra la pau, o un delictes de guerra, contra la humanitat, o actes contraris a les finalitats i principis de les Nacions Unides.

Motius de persecució en detall

RAÇA O ÈTNIA: pel color, origen, o pertinença a un grup ètnic.

Exemple: els Rohingya a Myanmar, els albins a Camerun o Malawi.

RELIGIÓ: per les creences teistes, no teistes o atees, per participació en cultes formals en privat o en públic, individualment o en comunitat.

Exemple: la comunitat copta a Egipte, o els jueus durant la Segona Guerra Mundial a Europa.

NACIONALITAT: per la identitat cultural, ètnica o lingüística, pels orígens geogràfics o polítics comuns, o per la relació amb la població d'un altre Estat.

Exemple: les diferents nacionalitats de l'Antiga Iugoslàvia, els Palestins.

OPINIONS POLÍTiques: per opinions, idees o creences sobre un assumpte relacionat amb els agents potencials de persecució i les seves polítiques o mètodes.

Exemple: Opositors polítics a Veneçuela, activistes polítics a la Xina...

PERTINENÇA A UN DETERMINAT GRUP SOCIAL: els membres comparteixen una característica innata, antecedents comuns, una característica o creença tan fonamental per a la identitat que no hi poden renunciar, o una identitat diferenciada per ser percebut com a diferent per la societat o agent perseguidor.

Exemple: les dones, que poden patir mutilació genital femenina.

Aquesta definició és de per sí restrictiva ja que s'enumeren els motius de persecució, i ha estat utilitzada de forma molt restrictiva pels Estats, excloent de la protecció a milions de persones que pateixen greus violacions de drets humans. D'altra banda, és important tenir en compte que les persones que cerquen asil, acostumen a ser perseguits als seus països per múltiples raons i no una de sola.

Malgrat que inclou el terme "determinat grup social" que permet certa flexibilitat en la seva interpretació i és suficientment ampli per incloure-hi altres formes de persecució, com les que es donen per l'orientació sexual i les persecucions per gènere, no ha estat fins al cap de 50

anys més tard que aquestes formes de persecució han entrat en el debat sobre el dret d'asil. Afortunadament, el pas del temps i les diverses transformacions socials i polítiques ocorregudes a tot el món han evidenciat que existeixen moltes violacions dels drets humans que no estan contemplades en la definició de persona refugiada de la Convenció.

Dones

Segons l'ACNUR, la meitat de les persones desarrelades són dones i nenes. Sense comptar amb la protecció de la seva llar, els seus governs i en molts casos les estructures familiars tradicionals, les dones es troben amb freqüència en situacions de vulnerabilitat. Passa amb freqüència que els mecanismes utilitzats per perseguir als homes són diferents dels utilitzats per perseguir a les dones, i per tant, el tipus de càstig depèn del sexe al qual pertany la persona.

Algunes situacions que equivalen a persecució i que necessiten de més empara són aquelles derivades de la violència intrafamiliar o les que tenen relació amb la transgressió de certes normes socials com, per exemple, els homicidis comesos en nom de l'honor.

Les dones poden ser perseguides pels mateixos motius que els homes. No obstant això, moltes d'elles poden patir persecució, violència sexual o discriminació per la seva pròpia condició de dona. Aquest és el cas de les dones que són violades durant els conflictes com arma de guerra o són raptades per a l'explotació sexual.

Referència: ACNUR i Fundació Surt

LGTBI

(Lesbianes, Gais, Transexuais, Bisexuals i Intersexuals)

En primer lloc, és important distingir entre "orientació sexual" i "identitat de gènere". La "orientació sexual" es refereix al patró d'atracció sexual, eròtica, emocional o amorosa a determinat grup de persones definides pel seu sexe (principalment heterosexualitat, homosexualitat i bisexualitat, amb d'altres com com asexualitat, intersexualitat, pansexualitat o demisexualitat). Per altra banda, la "identitat de gènere" es refereix a la percepció subjectiva que una persona té de si mateixa en quant a sentir-se home, dona o d'un gènere no binari; sense considerar característiques físiques o biològiques. No obstant això, s'ha d'aclarir que no existeix una única identitat per cada sexe, sinó que aquesta és modulada i ajustada per cada individu.

El col·lectiu de lesbianes, gais, homes i dones transsexuals, bisexuals i intersexuals ha patit i segueix patint persecucions o discriminacions en molts àmbits. La realitat de les persones LGTBI encara no és una realitat quotidiana normalitzada i el rebuig és encara present en el dia a dia.

A nivell mundial, els avenços en la defensa dels Drets Humans d'aquest col·lectiu és desigual i els diferents contextos polítics, econòmics, socials, religiosos... fan que no tots els països tinguin reconeguts els mateixos drets. Per exemple, a països com l'Iran o Sierra Leone encara es persegueix i s'implanta la pena de mort. De fet, 70 països van començar el nou segle amb normatives que prohibeixen les relacions homosexuals.

Per altra banda, nombroses persones del col·lectiu transsexual es troben perseguides a països centreamericans o sud-americans, com Hondures, El Salvador o Brasil però se'ls fa molt difícil accedir a l'asil degut a la seva classificació com a immigrants econòmics.

D'altra banda, en el marc del procés de construcció europeu, el 1999 es va celebrar una sessió del Consell Europeu a Tàmpere a fi de tractar la llibertat, la seguretat i la justícia a la Unió Europea. És en aquest Consell Europeu on s'estableix que per al conjunt de països membres de la Unió Europea a més del procediment d'asil, s'aplicaran mesures subsidiàries de protecció. És per això que en l'àmbit europeu s'utilitza el concepte de Protecció Internacional, que inclou tant l'estatut de refugiat com la protecció subsidiària.

ESTATUT DE REFUGIAT

És la garantia màxima de protecció i es concedeix quan es reconeix la persona com a refugiada en virtut de la Convenció de Ginebra de 1951 i del seu Protocol de 1967.

La persecució, ha de complir els requisits de la definició i, en aquests casos, ha de ser individualitzada.

PROTECCIÓ SUBSIDIÀRIA

No existeix una "persecució individualitzada", però sí un perill per la persona si torna al país d'origen. Existeixen motius fonamentats per a creure que si la persona retorna al país d'origen s'enfrontarà a un risc real de partir danys greus (condemna a pena de mort, tortura, violència indiscriminada contra els civils...), i per motius d'aquesta risc no poden o no volen acollir-se a la protecció del país.

Apàtrida: I les persones sense nacionalitat?

12 milions de persones al món no tenen nacionalitat i no tenen una identitat legal; són les persones més vulnerables i invisibles del món. Això implica una greu vulneració dels seus drets humans (no tenen dret a l'educació, a assistència sanitària, al treball, a la propietat, a la lliure circulació...). Es reconeix l'estatut d'apàtrida conforme al que es disposa a la Convenció sobre l'Estatut dels Apàtrides, a tota persona que no sigui considerada com a nacional seu per cap estat, conforme a la seva legislació i manifesti mancar de nacionalitat.

Exemple: Les persones del Sàhara Occidental.

Una persona apàtrida també pot voler acollir-se a la protecció internacional mencionada anteriorment. En aquest cas no es veu forçat a fugir del “país d’origen”, sinó del “país de residència habitual”, però també s’hi pot acollir.

3. EL VIATGE: CAMINS I PERILLS

El primer pas per poder gaudir de la protecció que ofereix la institució de l’asil és arribar a un país segur. A les dificultats que les persones refugiades pateixen per fugir dels seus països d’origen, intrínseques a la seva situació de perseguïdes, s’afegeixen les traves generades pels governs europeus.

La fortalesa Europa. Frontera sud, frontera est

Fins l’actualitat, 28 països han format part de la Unió Europea, la majoria d’ells sota l’acord Schengen (a excepció del Regne Unit, Irlanda, Bulgària, Xipre, Croàcia i Romania). Aquest acord, que consisteix en la supressió de les fronteres interiors entre els Estats adherits (incloent Islàndia, Liechtenstein, Noruega i Suïssa), crea una única frontera exterior on s’efectuen els controls d’entrada al denominat “Espai Schengen”. Tanmateix, el control sobre aquesta frontera, que comprèn els països del sud i de l’est d’Europa, no està exempt de polèmica. Segons nombrosos informes, els controls efectuats en aquestes zones de trànsit són molts cops desproporcionats o estan directament en contra de la legislació internacional i la Declaració Universal dels Drets Humans. A més, nombroses organitzacions de defensa dels Drets Humans, així com acadèmics i investigadors especialitzats en la matèria, denuncien cada cop més que la Unió Europea està delegant la responsabilitat de les operacions de control de fronteres a organismes descentralitzats molt qüestionats per les seves accions, com FRONTEX, i està externalitzant el control de les seves fronteres als països de trànsit a canvi d’ajudes a la cooperació o d’altres pactes encoberts. En aquest últim cas, podem trobar el pla d’acció conjunt pactat a la Cimera de la Valletta entre la Unió Europea i els països africans d’on més persones han arribat al vell continent. En aquest acord, s’establia la creació d’un fons d’ajuda a la cooperació de 3.600 milions d’euros a canvi que els socis africans es comprometessin a aplicar polítiques efectives de repatriació d’immigrants indocumentats.

En primer lloc, la part sud, és a dir, la que separa Europa i Àfrica, compta amb infinitat de denúncies derivades del tracte violent i il·legal al que són sotmeses algunes de les persones que intenten creuar el Mediterrani o les tanques de Ceuta i Melilla cap a l’Estat espanyol, essent la “devolució en calent” una de les principals respostes que s’han donat en els últims anys per part de la policia nacional. Les “devolucions en calent” són, per exemple, la devolució sumària al Marroc de les persones interceptades en les tanques frontereres de Ceuta i Melilla, permetent puguin ser expulsades sense passar pels procediments legals als quals tenien dret fins ara (obrir un expedient, assessoria jurídica, possibilitat d’asil, etc.). Aquestes devolucions, que troben empara sota la modificació de

la Llei d'Estrangeria duta a terme a través de la Llei Orgànica de Protecció de la Seguretat Ciutadana al 2015, han sigut considerades com a vulnerants del Drets Humans per nombroses ONG, ja que impossibiliten, entre d'altres, les sol·licituds d'asil.

Un dels episodis més rellevants dels últims temps va ser la mort de 15 persones immigrants quan intentaven creuar nadant la frontera cap a Ceuta el 6 de febrer del 2014. Aquest fet, conegut com la tragèdia del Tarajal, compta amb vídeos de càmeres de seguretat que mostren com, mentre es trobaven a l'aigua, les persones migrants eren rebudes amb disparats de pilotes de goma per part del cos d'antidisturbis de la Policia Nacional. La investigació sobre aquesta actuació policial i les responsabilitats sobre el succeït va ser arxivada l'octubre del 2015.

Per altra banda, la part est, és a dir, la que separa Europa i Àsia compta amb una nefasta reputació derivada del tracte denigrant i violent al qual han de fer front totes aquelles persones que han fugit dels seus països d'origen degut a guerres, les persecucions i les conseqüents condicions de pobresa. Durant els darrers temps, s'ha aixecat una tanca a la frontera entre Hongria i Sèrbia, acompanyant les de Bulgària i Grècia amb Turquia. A més, a mitjans de 2016, es donava a conèixer el pacte entre Turquia i la UE, on inicialment, a canvi d'uns 3.000 milions d'euros, Europa intentava que Turquia actués com la policia fronterera de la Unió, convertint-la així en el gran camp de refugiats del món.

Al 201, es calcula que 3.770 persones van perdre la vida al Mediterrani. A inicis de setembre del 2016, aquesta xifra ja havia arribat als 3.207.

Referència: CCAR, IDHC, CCMA, IOM

Dones i nenes

En el cas de que decideixin fugir en busca d'un lloc on refugiar-se, tant si viatgen soles, embarassades o amb fills, les dones s'exposen als perills derivats del trajecte. Molts cops, els traficants les forcen sexualment a l'hora de pagar per documents o pel mateix viatge. En moltes ocasions, el risc augmenta degut al mal condicionament dels camps, on homes i dones poden compartir espais per dormir i lavabos. A més, l'escassetat de menjar, la falta d'assistència mèdica i l'amuntegament poden afectar de forma especialment preocupant a les dones en estat. Un cop arribades al seu destí, soles o amb menors a càrrec, es poden veure atrapades en xarxes de tràfic que les obliguen a pagar el deute del viatge mitjançant l'explotació laboral i/o sexual. En aquest sentit, la identificació i protecció de les víctimes de tràfic de persones amb finalitat d'explotació és una responsabilitat de l'Estat, i la ciutadania és una peça clau a l'hora de denunciar aquells casos on es detecti que una persona pot ser-ne víctima.

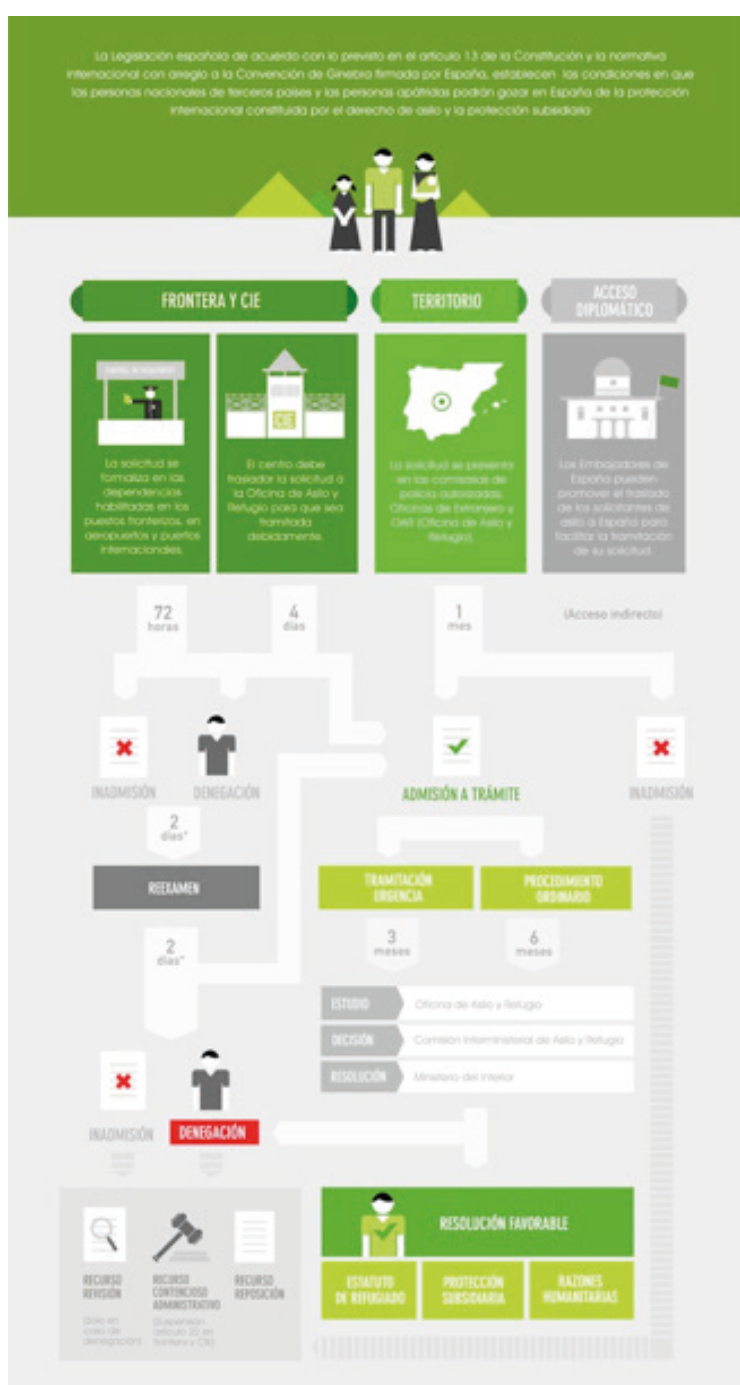
A tall d'exemple, nombroses són les denúncies que s'han fet en contra de l'explotació sexual a la què són sotmeses les nenes i dones nigerianes en el trajecte cap a Europa i un cop arribades al país de destí. Molts cops coaccionades a través de creences religioses o amb amenaces a familiars, aquestes veuen com han de fer front a deutes amb les màfies d'entre 27.000 i 63.000 euros. Sense possibilitat de denunciar els fet a la policia degut a

les amenaces al seu entorn i a la por a ser retornades, aquestes acaben essent explotades sexualment als locals o carrers de les ciutats europees essent molt complicat per a elles reclamar els seus drets fonamentals, entre ells, el Dret d'Asil.

4. I EN ARRIBAR? ACOLLIDA... O NO

Després de viatges difícils, quan les persones que cerquen protecció arriben a països on volen trobar refugi, malauradament encara no són oficialment “refugiades”. Encara els queda un llarg viatge burocràtic en el que massa poques vegades, obtenen el que buscaven.

El procediment d'asil a l'Estat espanyol:

Menors no acompanyats

Un dels reptes inicials als quals han d'enfrontar-se els menors no acompanyats és ser identificats com a menors, i així poder accedir al sistema de protecció del menor i gaudir de l'assistència adequada.

Als menors sense documents d'identificació vàlids (és a dir, a la gairebé totalitat dels menors no acompanyats a l'estat Espanyol), se'ls sotmet a una prova de determinació d'edat. Aquesta prova comporta múltiples problemes. Les crítiques se centren en els següents factors: la inexactitud intrínseca que comporta la prova; la seva irrellevància ètnica; l'escassetat de professionals de la medicina amb perícia en el desenvolupament físic típic de menors no europeus; l'accés limitat dels menors a la informació sobre el procés de la prova o la seva participació en ell i, finalment, l'absència d'una supervisió eficaç durant el procés.

“En ocasions, els menors víctimes de traficants arriben acompanyats per adults. Aquests nens no sempre poden ser identificats com a menors no acompanyats i per tant s'exclouen de la intervenció del sistema espanyol de protecció. Tot i els esforços per detectar aquests casos, les màfies traficants aconsegueixen introduir a menors no acompanyats a l'Estat espanyol. Després de la seva arribada a territori espanyol aquests menors “acompanyats” són introduïts a la força en xarxes de prostitució i d'explotació laboral. Potser les xarxes de prostitució siguin la forma més corrent d'explotació amb gran presència de dones i nenes d'Europa de l'Est entre les víctimes. Casos d'explotació laboral, fins i tot en el servei domèstic, han estat també denunciats”

Font: Save the Children

Cal no oblidar que a banda dels obstacle burocràtics, les persones que busquen refugi a casa nostra, sovint troben també hostilitat: prejudicis i rumors. Tot i que el nostre paper com a societat civil pot incidir en els canvis de polítiques per fer més fàcil l'accés a la protecció a la que totes les persones tenen dret, en el nostre dia a dia podem incidir de forma molt directa contra l'hostilitat que s'estén (vegeu apartat “Estereotips, prejudicis i rumors” a CONTINGUTS I METODOLOGIA; i com combatre-ho amb ANTIRUMORS SOBRE PERSONES REFUGIADES a l'ANNEX 2).

El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades

ANNEX 2

ANTIRUMORS SOBRE PERSONES REFUGIADES

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

ANNEX 2

Antirumors sobre persones refugiades

1. “ELS REFUGIATS ESTAN ENVAÏNT EUROPA”

“Ens envaeixen, Hongria i tota Europa està en perill” són les paraules del Primer Ministre hongarès Viktor Orban sobre la crisi dels refugiats que està afrontant Europa. La UE va rebre més d'1,2 milions de sol·licituds d'asil al 2015, la xifra més elevada dels darrers anys (626.065 sol·licituds al 2014). Tot i així, només representa el 0,12 % de la població total de la UE. Tanmateix, segons les dades d'ACNUR del 2014 les regions en desenvolupament acullen al 86% de les persones refugiades a nivell mundial. Per això, als països fronterers a les zones de conflicte com ara el Líban o Jordània, la població refugiada representa el 25% i el 8,7 % de les seves societats respectivament.

Països com Bulgària, Dinamarca i Malta han acceptat més del 75% de les sol·licituds d'asil durant el 2015. Pel que fa a l'Estat espanyol al 2015 va rebre només 14.785 sol·licituds d'asil. No obstant això es troba entre els 10 països que menys sol·licituds d'asil ha acceptat durant el 2015, denegant el 70% de la totalitat. Concretament, Croàcia, França, Luxemburg, Polònia, Espanya, Hongria i Letònia són els països que menys sol·licituds d'asil concedeixen en el marc de la UE. Així mateix, el sistema de reubicació de les persones refugiades que arribaven a Grècia i Itàlia al llarg del 2015 no ha estat respectat pels països de la UE, deixant a milers de persones refugiades sense accés real al dret d'asil i en situacions humanitàries molt greus. En definitiva, la majoria de les persones refugiades no es troben a Europa, sinó en països empobrits.

2. “ENTRE ELS REFUGIATS PODEN INFILTRAR-SE TERRORISTES”

Aquest prejudici envers les persones refugiades s'ha vist reforçat pels atacs que va patir Europa a França, Bèlgica i altres països que no formen part de la UE. És per això que alguns estats utilitzen aquests fets com a excusa per tancar fronteres.

El terrorisme és un fenomen mundial i respon a múltiples causes, entre d'altres l'exclusió social i la manca de polítiques europees d'inclusió efectives. La possibilitat d'una infiltració per part d'alguna persona vinculada a diversos grups terroristes és molt remota ja que les persones refugiades passen per controls exhaustius a través del Sistema Europeu Comú d'Asil (SECA) on les bases de dades permeten a les forces policials comparar empremtes dactilars amb finalitats preventives de detecció i, fins i tot, d'investigació de delictes de terrorisme.

De fet, els ciutadans de països del Pròxim Orient són els que pateixen més l'escala de violència, segons l'Índex Global de Terrorisme. ([Global Terrorism Index](#)). El 78% de les 32.685 morts per terrorisme es troben en països com: l'Iraq, Síria, l'Afganistan, el Pakistan i Nigèria. Per tant, les persones d'aquests països són les principals víctimes del terrorisme.

Grups terroristes com Estat Islàmic consideren que les persones que fugen de les zones que ells controlen són traïdors. Per tant, les persones refugiades són víctimes per partida doble: perseguits pels grups terroristes i per la manca de voluntat d'Europa d'oferir-los asil. Les persones refugiades el que busquen és la pau i la seguretat de les seves vides, doncs són les principals víctimes del terror.

3. “AMB L'ATUR QUE HI HA A L'ESTAT ESPANYOL, NO ENS PODEM PERMETRE L'ACOLLIDA DE PERSONES REFUGIADES”

La història de la humanitat ha anat sempre de la mà de les migracions. La presència dels éssers humans a tots els llocs a la terra és, per tant, el resultat del continu moviment de les persones: la migració, forçada o voluntària, és un tret definitori de l'ésser humà.

La crisi que està afectant a tots els nivells genera prejudicis i rumors sobre els col·lectius més vulnerables, com les persones estrangeres, fet que provoca que els recaigui de manera injusta la culpa del que està passant.

En efecte, segons la xarxa Antirumors de Barcelona Acció Intercultural: “Durant el període de creixement econòmic la població estrangera va ocupar nínxols de feina on la població autòctona...” És a dir, la població estrangera va arribar sota demanda del mercat laboral i per complementar la mà d'obra autòctona.

Segons dades de la Tresoreria de la Seguretat Social publicades per l'Observatori d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya, el 83% dels afiliats estrangers a la Seguretat Social a Catalunya es concentraven en tan sols cinc activitats: construcció (21%), activitats immobiliàries i serveis empresarials (18%), comerç (16%), hostaleria (15%) i indústries manufactureres (14%). Les últimes dades disponibles del desembre del 2013 afegixen les treballadores del nou sistema especial de la llar, que representen el 12% dels afiliats.

Moltes de les activitats econòmiques on ha treballat la població estrangera es caracteritzen per l'ús intensiu de mà d'obra, salaris baixos i precarietat laboral, i algunes d'elles han sobreviscut gràcies a la presència de treballadors estrangers que han contribuït així a la pervivència de determinats sectors productius que estaven predestinats a desaparèixer.”

4. “LA SOLUCIÓ PER A QUÈ NO VINGUIN ÉS AIXECAR TANQUES”

El dret d'asil és un dret humà, i els estats tenen l'obligació de donar protecció a aquelles persones que el sol·licitin.

Veiem com la resposta de la UE contra el major èxode humà des de la Segona Guerra Mundial, basada en aixecar murs i tanques per tal que les persones no passin, no respecta aquesta obligació.

Com a conseqüència, la majoria de les persones que escapen de la guerra no troben cap altra alternativa que creuar les fronteres i el mar a mans de xarxes de tràfic, en embarcacions extremadament precàries i perilloses. La solució és, ara més que mai, l'obertura de vies legals.

Actualment és més rendible el tràfic de persones que el tràfic de drogues. Inicialment se'ls promet que viatjaran en un vaixell segur i amb capità, però no és així, viatgen amb barques inflables i en arribar a costes Turques, poden ser víctimes de sabotatges.

Es calcula que, des d'inicis del segle XXI, la UE ha invertit prop de 11.300 milions d'euros en deportacions, a més de 955 milions en control de fronteres, 230 milions en investigació de noves formes de control fronterer, 225 milions en l'adquisició de nova tecnologia pel control de fronteres, 77 milions en la construcció de tanques, 75 milions en assistència tècnica a països del nord d'Àfrica i 46 milions en la construcció de centres de detenció fora de l'espai de la Unió Europea.

Aixecar murs i tanques no evita que les persones segueixin arribant a la recerca de protecció i una vida digna. Aquestes persones ho han perdut tot i han arriscat la seva vida així com invertit molts diners en aquest viatge. Per això, cap tanca els frenarà d'aconseguir una vida segura i digna sinó que l'únic que fomentarà és que aquestes persones busquin altres camins més perillosos, arriscant la seva vida i recorrent sovint a les xarxes de tràfic per arribar al seu destí.

Font: MigrantFiles

5. “EUROPA TÉ UNA POLÍTICA DE PORTES OBERTES?”

(Tothom vol anar a Europa?)

Dels més de 65 milions de persones desplaçades forçosament que hi ha en tot el món, més del 80% es troba en països limítrofs als països d'origen d'aquestes persones degut, entre d'altres raons, a que la majoria d'elles tenen l'esperança d'un retorn ràpid a casa seva.

Estudis mostren que la gran majoria de persones desplaçades tornen al seu país d'origen quan el conflicte s'acaba per tal de reunir-se amb les seves famílies i antigues vides un cop s'ha resolt la situació.

Per això, països com Jordània, Líban, Iraq i Egipte acullen a [**gairebé 5 milions de persones refugiades**](#) mentre que la Unió Europea (formada per 28 estats) ha rebut 1,2 milions de persones refugiades al 2015 i ha acordat la reubicació de només 160.000 persones des de Grècia i Itàlia a d'altres estats de la UE.

Tot i així, Europa ha negociat amb Turquia l'expulsió de les persones extracomunitàries que arriben a les costes gregues de forma il·legal, vulnerant normes internacionals, i ha bloquejat la ruta dels Balcans per on estaven arribant un gran nombre de persones, entre les quals es troben potencials sol·licitants d'asil.

Recordem que cap persona refugiada abandona casa seva per gust, deixant enrere la seva feina, el seu país, la seva gent. És la última alternativa per salvar la seva vida.

6. “ACULLEN A REFUGIATS I ELS DONEN AJUDES, MENTRE QUE LA GENT ESTÀ A L'ATUR”

S'ha vist publicat a diverses xarxes socials diversos missatges que informen que les persones refugiades que estiguin acollides a Espanya rebran una compensació mensual. Aquests missatges han estat promoguts per grups socials vinculats a l'extrema dreta amb l'objectiu de crear conflicte i informacions errònies.

El programa d'acollida per a persones sol·licitants d'asil a l'Estat espanyol té una durada d'entre 18 i 24 mesos, complint amb les directives europees en la matèria. Aquest programa consta de tres fases: acollida, integració i autonomia.

Durant la primera fase, d'una durada de 6 a 9 mesos segons el grau de vulnerabilitat de la persona, es cobreixen les necessitats bàsiques de la persona: pot estar allotjada en un dispositiu d'acollida específic, i rep atenció psicosocial així com classes d'introducció a l'idioma i a l'entorn.

La segona fase se centra en promoure la integració de la persona sol·licitant d'asil, a través del reforç del coneixement de l'idioma, l'homologació de títols, i la formació.

Finalment, la tercera fase se centra en aconseguir l'autonomia de la persona, reforçant les actuacions d'inserció sociolaboral.

Un cop finalitzat el programa d'acollida, la persona passa als programes de serveis socials generalitzats, si ho necessita.

Recordem que les persones que fugen de persecucions es troben moltes vegades en situacions d'estrès post-traumàtic, que poden tenir menors a càrrec, i que sovint no coneixen la llengua i la cultura del país d'acollida, pel que un primer acompanyament integral i especialitzat és necessari. Per això, són entitats especialitzades que duen a terme els programes d'acollida.

D'altra banda, països com Dinamarca, Suècia i Alemanya han aprovat lleis que inclouen confiscar les pertinences de les persones que demanen asil per tal de sufragar despeses. Aquesta mesura és discriminatòria i no tindrà un efecte al pressupost més que de manera simbòlica, donats els escassos recursos que els queden a les persones refugiades un cop han pagat als traficants i la resta de despeses del trajecte.

7. “ELS REFUGIATS VENEN DE SÍRIA”

A maig de 2016, la guerra de Síria ja havia forçat l'exili de gairebé 4,9 milions de persones i el desplaçament de 7,6 milions, segons l'ACNUR. Aquest conflicte que ja dura més de 5 anys, ha provocat el major èxode des de la fi de la Segona Guerra Mundial.

No obstant això, les persones també fugen d'altres conflictes més invisibilitzats als mitjans

de comunicació com són l'Iraq, l'Afganistan o Mali, entre d'altres. Així mateix, és important remarcar que a Catalunya la majoria de sol·licitants d'asil provenen d'Ucraïna, fugint d'un conflicte molt proper a nosaltres i que sovint no tenim present.

No totes les persones fugen de conflictes armats: el país pot estar en pau, però les persones, o certs grups de persones poden patir greus vulneracions de drets humans. Segons la Convenció de Ginebra que recull la definició de persona refugiada, és refugiada una persona que té temor fundat de patir persecucions per un d'aquests motius: raça/ètnia, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social (per exemple, el col·lectiu LGTBI o les dones en certs països) o opinions polítiques.

A més a més, la llei espanyola d'asil inclou de manera específica la perspectiva de gènere reconeixent les persecucions que pateixen concretament les dones com a motius per a garantir la protecció internacional. Aquestes persecucions són greus violacions de drets humans vinculades al gènere, com per exemple: la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat o l'esclavitud domèstica, ús de les violacions com a arma de guerra, crims d'honor, tràfic de persones, en particular, amb finalitats d'explotació sexual...

Per últim, no hem d'oblidar el gran nombre de nens i nenes no acompanyades que arriben a la seva vida durant el camí de fugida i que pateixen un gran risc de caure en màfies de tràfic de persones, d'òrgans i/o explotació. Per això, cal reclamar als nostres governs vies segures i legals d'accés perquè totes aquestes persones que, precisament, fugen de la guerra i de vulneracions de drets humans no hagin de patir més abusos en els trajectes de fugida a la recerca d'una vida segura i digna.

8. L'ESTAT ESPANYOL TÉ VOLUNTAT ACOLLIDORA?

La política d'asil espanyola ha estat marcada per una baixa voluntat política d'acollir a persones refugiades.

La llei d'asil del 2009 va anul·lar la possibilitat de sol·licitar l'asil a les ambaixades d'altres països, la qual cosa força a les persones que fugen de conflictes i persecucions a recórrer llargues i perilloses rutes fins arribar al país d'acollida per poder sol·licitar l'asil. Així mateix, es reclama visats de trànsit a les persones sirianes per entrar a l'Estat espanyol, quan l'ambaixada espanyola a Síria fa anys que està tancada.

Igualment, el procés de reubicació, a través del qual l'Estat espanyol s'ha compromès a rebre 16.000 persones, s'està efectuant de manera desesperadament lenta. En 8 mesos no ha arribat ni l'1% d'aquestes persones. A aquest ritme, es necessitaran uns 100 anys per complir amb el seu compromís de mínims.

No obstant això, hi ha països com Canadà on han arribat 25 mil persones refugiades en tres mesos; i Brasil té visats humanitaris des de fa tres anys per persones que fugen de la guerra de Síria.

A això, se suma la lentitud de l'Estat espanyol en tramitar sol·licituds d'asil. De mitjana, tarda uns 2 anys a resoldre. Així mateix, ha reduït en els últims anys el programa d'acollida a les

persones sol·licitants d'asil i, continua denegant-ne un gran nombre d'elles, abocant a la irregularitat a persones que ja han reconstruït la seva vida aquí.

9. ELS CAMPS DE REFUGIATS SÓN LLOCS SEGURS?

La ONG Metges del Món ha denunciat que els camps de refugiats instal·lats a Grècia no compleixen amb les normatives internacionals establertes, i que es troben en condicions deficitàries i lamentables.

Camps de refugiats oficials grecs, així com d'altres a Europa compten amb uns recursos sanitaris, escoles i campanyes de vacunacions insuficients, condicions insalubres, així com amb una baixa quantitat i qualitat del menjar. Hi són freqüents els casos d'abusos i violència contra les dones i infants. Així mateix, hi ha molts camps de refugiats que estan per sobre de les seves capacitats, i la malnutrició afecta als nens i nenes. De mitjana 125 persones han de compartir bany i moltes dones no s'atreveixen a utilitzar-lo per por a la violència sexual.

El camp de Dabaab a Kenya és conegut com “el major camp de refugiats del món”. Es va crear fa vint anys per acollir fins a 90.000 persones que fugiren de la violència de la guerra civil de Somàlia.

El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades

ANNEX 3

RECURSOS SOBRE PERSONES REFUGIADES

CEA(R)

Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

ANNEX 3

Recursos sobre personas refugiadas

MATERIAL DIDÀCTIC

- UNHCR/ACNUR Agència de l'ONU per als Refugiats:
 - Català: [Recursos educatius](#)
 - Castellà: [Recursos educativos](#)
 - Anglès: [KID ZONE](#)
- Amnistía Internacional España y Red de Escuelas por los Derechos Humanos: [Unidad Didáctica Derechos Humanos de las Personas en Movimiento](#)
- Creu Roja Britànica: [Positive Images Toolkit](#)
- Escola de Cultura de Pau: [Comprendre la crisis de les persones refugiades DENIP 2016](#)
- FundiPau: [Fugint de la guerra, els refugiats DENIP 2016](#)

CONTES

- Aquest prejudici envers les persones refugiades s'ha vist reforçat pels atacs que va patir UNHCR/ACNUR Agència de l'ONU per als Refugiats:
 - Català: [“Jo em dic Brisa”](#)
 - Castellà: [“La pequeña Carlota”](#)
- Institut de Drets Humans de Catalunya: [“Drets humans al carrer: cuentos infantiles sobre sobre derechos humanos”](#) (2010).
- Organización Internacional para las Migraciones: [“Libro ilustrado con historias de niñez migrante en Mesoamérica”](#)
- [Biblioteques de la Diputació de Barcelona](#): cercar “Refugiats – contes infantils” i “Comunicació intercultural – contes infantils”. Algunes recomanacions d'àlbums il·lustrats:
 - Gómez Redondo, Susana (2012) *El día que la Saïda va arribar*. Takatuka: Barcelona.
 - Lofthosue, Liz (2008) *Ziba vino en un barco*. Lóquez, cop.: Santa Marta de Tormes.
 - O'Callaghan i Duch, Elena (2005) *El color de la arena*. Edelvives: Zaragoza.
 - Recorvits, Helen (2003) *Em dic Yoon*. Joventut: Barcelona.
 - Sanna, Francesca (2016) *El viaje*. Impedimenta, cop.: Madrid.
- Biblioteca Francesc Boix (Poble Sec, Barcelona): fons especialitzat en Cultura de pau amb relats i dibuixos d'infants i joves que provenen de llocs on han viscut guerres i escenaris violents.

ARTICLES D'INTERÉS

- Blog Edutransforma de LaFede.cat Organitzacions per a la Justícia Global (Diari de l'Educació):
- “[Les persones refugiades protagonistes del DENIP 2016](#)”
- “[Crisi dels refugiats: educar la solidaritat és part de la solució](#)”
- LaFede.cat Organitzacions per a la Justícia Global :
 - Comunicat: “[L'ajuda a les persones refugiades: queda molt per fer](#)”
- Diari ara.cat: “[Com pots ajudar els refugiats?](#)”
- El diario.es: “[Los indeseables](#)” por Diego Barcala
- El País: “[Cine y refugio: 12 películas para saber más](#)”
- Revista Migraciones Forzadas: [RMF](#)
- NewTimes Refugees, report, life: [NewTimes](#)

PÀGINES D'INTERÉS

- CCAR Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat: Informe 2016: [Las personas refugiades a España i Europa](#)
- UNICEF: [Crisis del refugiats a Europa: una crisis amb rostre d'infant](#)
- Creu Roja Catalunya: [La Creu Roja alerta dels riscos de les rutes migratòries per mar, davant de l'augment d'arribades a la costa italiana](#)
- Save the Children: [Especial Niños Refugiados](#)
- Defensor del pueblo Infancia: “[Podemos ayudarte](#)” sobre derecho de asilo para niños/as
- Xarxa d'entitats: [Asil.cat](#)
- Ajuntament de Barcelona: [Barcelona Ciutat Refugi](#)
- Fons Català de Cooperació pel Desenvolupament: [Món local Refugiats](#)
- ACCEM: [Asociación Católica de Migraciones](#)
- UNHCR The UN Refugee Agency:
 - [Who we help?](#)
 - [Prominent Refugees](#)
- Plataforma ciutadana: [Stop Maremortum](#)
- Amnesty International: [8 ways to solve the world refugees crisis](#)
- Organización Internacional para las Migraciones: [OIM](#)
- European Council on Refugees and Exiles: [ECRE](#)

VÍDEOS

- Comité Español de Ajuda al Refugiado CEAR:
 - Canal Youtube [CEAR](#)
 - Canal Youtube [CCAR](#)

- Canal Youtube [CEAR Euskadi](#)
- ACNUR Comité Català: [Ser refugiat/da a Barcelona](#)
- Amnistia Internacional: [Cuando TÚ no existes](#)
- Ajuntament de Barcelona:
 - [Dia Mundial de les Persones Refugiades](#)
 - [Dues històries de refugi](#)

PEL·LÍCULES

- Accem: [Refugiados en el cine](#)
- Edualter: [Material Cine](#)
- Amnistia Internacional: [Películas](#)

EDUCACIÓ EN DRETS HUMANS

- AHEAD-Associació d'Educadores i Educadors en Drets Humans: [Petit Compass Manual d'Educació en Drets Humans](#) del Consell d'Europa
- Instituto de la Juventud INJUVE: [Compass Manual de Educación en Derechos Humanos con Jóvenes del Consejo de Europa](#)
- Council of Europe: [Human Rights Education](#)
- Amnistia Internacional Catalunya Grup d'Educació: [Els drets humans a l'ensenyament](#)
- Ciutats defensores dels drets humans: [Propostes d'activitats didàctiques](#)
- UNICEF Catalunya: [Escolaambdrets](#)

ANTIRUMORS

Ajuntament de Barcelona: [Guia Pràctica per l'agent antirumors](#)

Crèdits:

Comissió Catalana d'Ajuda al refugiat

Autores:

Elena Díez Villagrasa i Montse López Amat,
[AHEAD](#) - Associació d'Educadors i Educadores
 en Drets Humans

Espònsors:

www.escolesrefugi.com